

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Bakalářská práce

Jana Dokoupilová

Adaptační týden v mateřské škole

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a užila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 10. 4. 2013

.....

Poděkování

Děkuji vedoucí práce PhDr. Jitce Petrové, Ph.D. za odborné vedení práce, poskytování cenných rad, připomínek a velmi vstřícný přístup. Dále děkuji paní učitelce Evženie Špručkové za věnovaný čas k mé bakalářské práci.

OBSAH

Úvod.....	5
1 Adaptace.....	6
1.1 Vymezení pojmů.....	6
1.2 Adaptace dítěte a připravenost pro mateřskou školu.....	8
1.2.1 Rodina a adaptace.....	9
1.2.2 Očekávání školy.....	10
1.3 Adaptační program v mateřské škole.....	11
1.4 Ukončení adaptačního procesu.....	14
2 Problémy adaptace a opatření k minimalizaci adaptačních problémů.....	16
2.1 Příprava ze strany rodičů.....	17
2.2 Příprava ze strany mateřské školy.....	18
2.3 Návod jak dítě správně připravit.....	22
3 Vlastní adaptační program.....	24
3.1 Seznámení s programem.....	25
3.2 Cíle programu.....	26
3.3 Obsah programu.....	26
3.3.1 Seznámení s mateřskou školou, pedagogy i jinými pracovníky.....	26
3.3.2 Možnosti rodičů.....	27
3.3.3 Adaptační program.....	27
4 Hodnocení.....	37
Závěr.....	41
Seznam použité literatury a pramenů.....	42
Seznam příloh.....	44
Anotace	

ÚVOD

Bakalářskou práci na téma „Adaptační týden v mateřské škole“ jsme zvolili především z důvodu zjištění eliminace adaptačních projevů u dětí nastupujících poprvé do mateřské školy. Zda je možné dítě připravit na mateřskou školu tak, aby jeho adaptace proběhla úspěšně a hlavně bez problémů. Zaměříme se na pomoc rodičům, jak mohou rodiče své dítě před zahájením školní docházky připravit na to, co jejich ratolesti v novém prostředí čeká. Jestli je možné ze strany pedagogů v mateřské škole připravit adaptační program a začlenit dítě tak, aby byla jeho adaptace co nejúspěšnější, tzn. bez větších negativních projevů, s chutí a radostí z každého nového dne s kamarády v mateřské škole.

Cílem této práce je tvorba vlastního adaptačního programu, který by měl pomoci začlenit nově příchozí děti do kolektivu a nového prostředí tak, aby byly co nejméně frustrovány z velkých změn, které se v jejich krátkém životě odehrávají. Nenásilnou formou děti zařadit do skupiny jiných dětí. Rozvíjet u dětí radost z pohybu, představivost a fantazii, rozvíjet hrubou i jemnou motoriku. Dále je cílem prožívat s dětmi veškeré události odehrávající se v mateřské škole. Ukázat dětem, že v mateřské škole se mají děti dobře a nemají důvod se bát. Všichni se tu mají rádi a těší se z každého dne stráveného s kamarády a paní učitelkou.

Cílem teoretické části práce je popsat adaptaci, obecné principy adaptace, její podstatu, význam a její vliv, ukončení adaptace, návod jak dítě správně připravit, možnosti přípravy ze strany rodičů, mateřské školy a pedagogů. Seznámit s procesem adaptace a zdůraznit problémy adaptace a opatření k minimalizaci adaptačních problémů.

Cílem praktické části práce je vytvořit vlastní adaptační program, který je po dlouhé úvaze a rozmyšlení sestaven tak, aby děti zaujala mateřská škola jako celek, ale také její jednotlivé prvky, kam patří činnosti, kamarádi, pracovníci, atd. Tato bakalářská práce vypracovává týdenní adaptační program pro děti od 3 do 4,5 let. Cílem je především děti zaujmout a zabavit na celý den, aby neměly čas a důvod tesknit po rodičích. Ukázat dětem, že se ve „školce“ budou mít dobře. Děti by měly vědět, že se ve škole naučí spoustu nových a užitečných věcí, naučí se spoustu písniček, básniček a říkanek, budou zhotovovat různé výrobky, kterými se budou moci pochlubit svým rodičům, prarodičům. Některými vyzdobí mateřskou školu, jiné si odnesou domů.

V empirické části práce se zabýváme výsledky aplikace vlastního adaptačního programu v mateřské škole. Jejich zpracování a hodnocení, zda adaptační program usnadnil dětem nástup do mateřské školy, pomohl dětem zařadit se do kolektivu, přivyknout si na nové prostředí, denní režim a přispěl k minimalizaci adaptačních problémů.

1 Adaptace

Adaptace neboli přizpůsobení se, je proces, kterým prochází každý jedinec bez ohledu na věk, pohlaví, národnost. Člověk se od narození až do konce svého života musí něčemu nebo někomu přizpůsobovat. Přizpůsobování je vlastně podmínkou „klidného života“ , můžeme dokonce říci, že je podmínkou přežití v humanistické společnosti. Na každého jedince jsou kladené různé velké nároky, které musí uspokojovat, přizpůsobit se podmínkám okolního světa, požadavkům blízkého okolí, skupiny nebo celé společnosti. Člověk se dokáže přizpůsobit vědomě, přičemž ví, že se právě něco mění. Ale přizpůsobení může probíhat také nevědomě, probíhá plynule, současně s tím, jak žijeme, dospíváme, stárneme. Stává se součástí našeho života, kde se stále něco mění a my musíme čelit novým životním situacím.

1.1 Vymezení pojmů

V této části práce si vysvětlíme několik důležitých pojmů, týkajících se adaptačního procesu. Adaptace podle profesorů Univerzity Palackého v Olomouci je „[...] stupeň přizpůsobení organismu podmínkám prostředí“. (Dařílek, Kusák, 1998, s. 197)

Jak uvádí Nový, Surynek (2006) adaptace = přizpůsobení. Adaptace je tedy proces aktivního přizpůsobování se jedince určitým podmínkám a jejich změnám. Člověk nepřijímá životní podmínky pouze pasivně, ale snaží se o to, aby je přizpůbil vlastním potřebám, hodnotám, cílům a zájmům. Proto se adaptace týká konkrétního sociálního prostředí, ve kterém se jedinec pohybuje.

S adaptací souvisí také pojmy jako adaptabilita, kterou vysvětluje Dařílek a Kusák (1998) jako schopnost přizpůsobit se měnícím se podmínkám našeho života. Míra adaptability se v průběhu života mění a zanechává v každém jedinci trvalou výbavu. Můžeme říci, že se adaptabilita zhoršuje s věkem člověka, ale také, že existují jedinci, kteří jsou schopni se lépe adaptovat než jiní.

S adaptací a procesem adaptace souvisí také pojem adaptabilita, což je výsledek adaptace. Určité vyrovnání se jedince s danou životní situací. Dále pak adaptační program, jež představuje souhrn opatření, která mají podpořit adaptaci.

Adaptace a přizpůsobení se společnosti. Adaptace je proces, kterým během života prochází každý jedinec. Adaptace probíhá u každého člověka jiným způsobem, individuálně.

Podle R. K. Mertona existuje pět takových způsobů individuální adaptace:

„1. Konformita. Jedinec přijímá kulturní cíle i institucionalizované prostředky jejich dosahování.

2. Inovace. Jedinec přijímá kulturní cíle, ale odmítá institucionalizované prostředky jejich dosahování. Příkladem jsou třeba ti, kdo souhlasí s oficiální filozofií úspěchu, ale dosahují ho podezřelými až protizákonnými prostředky.

3. Ritualismus. Jsou odmítány kulturní cíle, ale přijímány institucionalizované prostředky. „Je to zkrátka způsob adaptace, kdy člověk individuálně hledá *osobní* únikovou cestu nebezpečí a frustrací, které se mu zdají neodmyslitelnou součástí soutěže o hlavní kulturní cíle, a nachází ji v tom, že se těchto cílů vzdá - a tím pevněji se upne k bezpečným rutinním postupům a institucionálním normám.”

4. Únik. Jedinec odmítá cíle i prostředky. „Do této kategorie patří některé adaptivní aktivity psychotiků, autistů, páriů, vyděděnců, tuláků, pobudů, vandráků, notorických alkoholiků a narkomanů.”

5. Rebelie. Jedinec odmítá cíle i prostředky a dosazuje místo nich nové. „Tato adaptace vede lidi ven ze sociální struktury, která je obklopuje, a k plánování a snaze o nastolení sociální struktury nové, tzn. značně pozměněné. Předpokládá odcizení člověka panujícím cílům a normám, které se začnou pokládat za čistě svévolné.” (Merton, R. K., 2000)

Socializace je „ proces vývoje od stadia bezmocného novorozence až po osobu, která si dobře uvědomuje sebe samu a orientuje se ve své vlastní kultuře, označujeme jako **socializaci**. Socializace není pouhým „kulturním programováním”, během něhož dítě pasivně vstřebává vlivy, s nimiž přichází do styku. I novorozenec má určité potřeby a nároky, jež ovlivňují chování těch, kdo se o ně starají. Dítě je tedy od samého počátku aktivním činitelem tohoto procesu.“ (Giddens, 1999, s. 39)

Od narození se člověk začleňuje do nějaké skupiny, ať je to rodina, škola, skupina kamarádů, spolužáků nebo nová pracovní skupina, nové zaměstnání. Tomuto procesu začleňování říkáme proces socializace. Během socializace se jedinec učí nejrůznějším návykům, pravidlům chování a jednání, normám a hodnotám, které od něj sociální skupina a také celá společnost očekává. Učí se vlastně, jak se chovat v daných životních situacích. Co je „vhodné a nevhodné“. Jan Jandourek (2003, s. 53) ve své knize uvádí proces socializace takto: „Proces socializace je vlastně začleňováním jedince do skupiny. Dítě nejdříve

komunikuje se svými rodiči a učí se jednoduchá slova, později si osvojuje další pravidla chování. Příkladem rodičů, hraním her s vrstevníky a školní docházkou se dítě učí jednání, které od něj společnost očekává. Hovoříme o tom, že si během tohoto procesu osvojuje normy, hodnoty a sociální role a mnoho dalších dovedností.“

Průběh socializace závisí na mnoha faktorech, které jej ovlivňují. Jedním z faktorů ovlivňující socializaci je prostředí, ve kterém socializace probíhá. Podle Řezáče (1998, s. 20) „Ize sociální prostředí zjednodušeně vymezit jako integrovaný sociální systém tvořený lidmi, jejich vzájemnými vztahy, společnými aktivitami a produkty těchto vztahů a aktivit.“

Můžeme říci, že sociální prostředí má velký vliv na průběh a vývoj adaptačního procesu. Při adaptaci v mateřské škole je velmi důležité, aby se učitelky alespoň částečně orientovaly v tom, z jakého sociálního prostředí dítě do mateřské školy přichází. Tato orientace usnadní práci učitelkám (budou moci předvídat, očekávat a snadněji řešit negativní situace) a především ulehčí nástup dětem.

1.2 Adaptace dítěte a připravenost pro mateřskou školu

Na začátku školního roku přicházejí do mateřské školy nové děti. Někteří tuto změnu snášejí snadno, jiným přináší adaptace na nové prostředí problémy. Pro děti je velmi těžké zvyknout si na nové prostředí, nové tváře jak dětí, tak i učitelek, musí si zvykat na nový denní režim, postel, hračky. Jak těžká taková situace, kdy dítě nastupuje poprvé do mateřské školy si můžeme snadno představit sami na sobě. Jak by nám bylo, jak bychom se cítili, kdybychom se museli přestěhovat do jiného města, nového bytu, jít do nového zaměstnání. Denně si zvykat a seznamovat se s novými lidmi, uléhat do postele, kterou jsme nevyzkoušeli, orientovat se v novém prostoru a neznámém prostředí. Být odloučení od svých známých a kamarádů. Nedovedu si představit, že by kdokoli z dospělých lidí zvládl takou situaci bez problémů. Určitě by se taková situace projevila i na psychické stránce vyvrátěného a jistého jedince. A co teprve takové tříleté dítě? Jak se musí cítit, když ho rodiče dovedou do mateřské školy a nechají ho tam s cizími lidmi? Proto je velmi důležité dítě na mateřskou školu začít ještě před nástupem připravovat. A to nejen po fyzické stránce, což znamená vést ho k samostatnosti, sebeobsluze, komunikaci a tak dále. Ale také po stránce psychické dítě připravit na to, co jej ve škole čeká, to znamená vysvětlit, proč do školy bude chodit, co se naučí, na co se může těšit, popsat mu předem, jak to ve škole chodí a seznámit jej s mateřskou

školou například krátkou návštěvou i vícekrát před samotným nástupem. Dítě tak už bude vědět kam jde, půjde do známého prostředí a adaptace by pak měla být pro dítě snadnější.

Proč si jedno dítě zvykne lehce na novou mateřskou školu, učitelku i děti, a jiné je schopné každé ráno plakat a nechce se rozloučit s maminkou nebo tatínkem? Příčinou takových adaptačních obtíží může být již zmíněná připravenost dítěte, ale také velký vliv má temperament dítěte, typ osobnosti. Dítě, které přichází do mateřské školy si s sebou nese nejen pyžamko a papučky, ale i svou jedinečnou psychickou výbavu, temperament (určuje intenzitu prožívání a chování člověka, určuje, jak člověk reaguje na podněty z vnějšího i vnitřního prostředí), který určuje, jak bude reagovat na nové situace. Jako první začal rozlišovat temperament Hippokrates. Jeho teorii zdokonalil například Jung nebo Pavlov. Vývojová psychologie rozlišuje čtyři typy povah: 1. Sangvinik-snadno navazuje společenské kontakty, je přizpůsobivý. 2. Cholerik- nepřiměřeně reaguje na nové podněty, je útočný, snadno se rozhněvá, ale ne na dlouho. Přizpůsobivý typ člověka. 3. Flegmatik- vyrovnaný a klidný, ale špatně se přizpůsobuje změnám. 4. Melancholik je náladový a přecitlivělý, také špatně přizpůsobivý. Chování těchto typů osobnostních povah přechází od radostného naladění a snadné přizpůsobivosti novým situacím po podrážděnost, silné emoční reakce na změny a výrazné adaptační problémy. Dítě, které se každé ráno nemůže odpoutat od svých rodičů, si do školy přináší s největší pravděpodobností poslední zmíněný typ osobnosti. (<http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=10002>)

1.2.1 Rodina a adaptace

Rodina je prvním a také nejdůležitějším prostředím, do kterého dítě po narození přichází. Rodinu tvoří členové, kteří mají určité (dané) role. Role otce znamená předávání dítěti vzor síly, moudrosti, dovedností, manuální zručnosti a pocit bezpečí. Matka je osobou dítěti nejbližší, vztah k dítěti se formuje už prenatálním období, vztah dítěte k matce je základem pro další vztahy. Matka je symbolem stability, její role je ochraňovat rodinu a pečovat o ni. Role matky vyžaduje být přísnější, ale také úzkostlivější. Role sourozenců má vliv na formování dítěte v oblasti partnerství a spolupráce. Je základem pro bytí mezi vrstevníky (například v mateřské škole, partě). Díky kontaktu se sourozenci dítě poznává partnerství, lásku, ale také konflikty, závist, žárlivost a agresi. Role prarodičů je pro dítě velmi

důležitá, utváří a formuje se citová vazba mezi generacemi, ukazuje dětem tradice, zprostředkovává hodnoty minulosti.

Rodina plní funkce, které se odráží jak v chodu rodiny, tak ve výchově a psychice dětí. První funkce, reprodukční, má zajistit pokračování lidského rodu. Druhá funkce, ekonomicko-zabezpečovací, má zajistit hmotné podmínky a potřeby členů rodiny, materiální zajištění dětí. Kromě funkce reprodukční a ekonomicko-zabezpečovací má také funkci emocionální, která utváří citové vazby mezi jednotlivými členy rodiny, dává pocit jistoty a bezpečí, lásky a úcty, radosti a štěstí. Poslední funkce je výchovná. Rodinná výchova je cílevědomým, záměrným a dlouhodobým působením rodiny na jednotlivé členy, především na děti. Pokud rodina zmíněné funkce neplní, odrazí se nedostatky na dítěti a jeho chování. Rodina je tedy dysfunkční, což je jeden z typů rodiny. Pro úplnost uvedeme všechny typy. Je to rodina úplná, neúplná, vlastní, nevlastní, funkční, problémová. Problémová může být dále nezralá, přetížená, autoritářská a protekcionistická. (Dunovský, 1999) Podle toho z jakého typu rodiny dítě do mateřské školy přichází, se vyvíjí a probíhá jeho adaptace. Rodina má tedy velký vliv na adaptaci dítěte. Někteří rodiče si tyto základní fakty týkající se plnění funkcí a rolí v rodině a jejich vlivu na pozdější adaptaci dítěte v mateřské škole ani neuvědomují. Proto by učitelky měly brát v úvahu také tyto faktory ohrožující průběh bezproblémové adaptace.

Očekávání všech rodičů dávajících dítě do předškolního zařízení se v mnohém neliší. Rodiče věří, že se jejich dítě bude v mateřské škole cítit dobře, nebude mu nic scházet a nebude strádat. Věří a doufají, že o něj bude dobře postaráno. Očekávají též podporu sociálního chování jako je například, začlenit se do skupiny stejně starých dětí, dělit se, umět se prosadit, učit se pravidlům, stát se samostatným a hlavně u „staršáků, velikáčů“, jak říkají děti z mladších oddělení, rodiče očekávají přípravu na základní školu.

1.2.2 Očekávání školy

Předpokládáme-li nástup dítěte do mateřské školy ve věku tří let, je možné sestavit podmínky nutné pro zařazení dítěte do školy.

- Motorika- dítě umí chodit, lézt, běhat, samostatně se pohybovat.
- Zrakové vnímání, paměť- pozorovat a napodobovat okolí.

- Řeč- mluvit a dorozumívat se o běžných věcech s dospělými i dětmi, ptát se (otázky proč, jak, kdo, kde).
- Sluchové vnímání, paměť- poslouchat a napodobovat okolí.
- Sebeobsluha, samostatnost- hrát si a svou činností se po určitou dobu zabavit, samo se najíst, používat záchod, umývat si ruce, oblékat se (i s lehkou dopomocí).

Z Bergerova průzkumu vyplývá, jaké vlastnosti by si učitelky přály při nástupu nových dětí. Všechny učitelky uváděly dovršený třetí rok věku a hygienické návyky. Více než 4/5 uvádějí takové vyjadřování, které by umožnilo sdělit svá přání, navázat kontakt s učitelkou a se s skupinou. 3/4 očekávají schopnost odpoutat se od matky. Více než 1/2 požaduje samostatnost v chození na toaletu, samostatnost při oblékání a svlékání a také „kultivované“ stolování. 3/4 učitelek dávaly přednost věku 4 let pro přijetí do mateřské školy, protože se dítě dokáže lépe odpoutat od matky. Je tedy otázkou, co by dítě při vstupu do mateřské školy mělo umět a zda je hranice tří let rozhodující. Každý jedinec se dle mnoha publikací vyvíjí individuálně, proces adaptace probíhá také u každého člověka jinak dlouho, jiným způsobem. Vlastnosti, které si učitelky přejí u nováčků a které by měly být známkou zralosti pro vstup do mateřské školy, jsou spíše dovednosti, které by se měly děti učit teprve tam. (Niesel, Griebel, 2005, s. 22)

1.3 Adaptační program v mateřské škole

Mateřská škola je hned po rodinném prostředí druhým sociálním prostředím, do kterého se dítě dostává. Mateřská škola neměla vždy takovou podobu jak ji známe dnes. Počátky předškolních institucí v Evropě mapujeme koncem 18. století a počátkem 19. století pod názvy jako opatrovna, útulek či asyl. Na tehdejší území našeho státu bychom našli opatrovny, dětské zahrádky a mateřské školky. Zařízení, kde se umísťovaly děti zaměstnaných matek, byly opatrovny, které zajišťovaly pečovatelskou službu a dohled nad dětmi. Jak léta ubíhala měnil se charakter nově vznikajících institucí. Kromě pečování a dohledu na dítě se začalo dbát i na výchovu. Již zde věnovali pozornost prvopočátkům vyučování. Dětské zahrádky (Kindergarten) měly být podle Fröbela místem plným něhy a lásky, kam si děti chodí hrát. Dětince nebo pěstovny i tak byla označována mateřská škola před tím než Komenský začal používat právě název mateřská škola. Uvedl jej ve svém díle,

Informatorium školy mateřské a chápal tento pojem jako výchovu a poučování dítěte v rodině. Mateřské školy měly funkci výchovnou, připravovaly dítě na vstup do školy a doplňovaly výchovu rodinnou. (Šmelová, 2008)

Vzdělávací koncepce mateřských škol se s postupem času vyvíjela až do podoby jakou známe dnes. Současná podoba předškolního vzdělávání představuje činnost řízenou pedagogem, během které si dítě osvojuje základy klíčových kompetencí a vzdělávací obsah, jež je stanovený tak, aby odpovídal individuálním možnostem dítěte. Současná mateřská škola klade na první místo dítě, které by se v předškolním zařízení mělo cítit dobře a zároveň se učilo novým dovednostem, získávalo nové poznatky, prohlubovalo své znalosti a dokázalo využít svých schopností. (Smolíková, 2004)

Škola vytváří pro děti nejrůznější programy a projekty, aby splňovala a naplňovala cíle předškolní výchovy. Jedním z takových projektů je právě adaptační program, který má dětem usnadnit nástup do mateřské školy a pomoci začlenit se do kolektivu.

Jak již bylo řečeno, adaptační program je souhrn opatření, která mají podpořit adaptaci. Adaptační program v mateřské škole představuje cíle pedagogů, kterých by chtěli dosáhnout u nově příchozích dětí „nováčků“. Některé z těch nejdůležitějších cílů se pokusíme formulovat:

- začlenit dítě do třídy, skupiny, kolektivu;
- snažit se o socializaci dítěte;
- předcházet stresovým situacím, které by dítě a celou jeho adaptaci mohly ohrozit;
- rozvíjet u dětí radost z každého dne ve škole.

V Rámcově vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání (2004) je jako jedna z podmínek naplňování cílů uvedena také postupná adaptace na prostředí mateřské školy tzv. adaptační režim. V dnešní době se adaptační programy vyskytují již ve většině mateřských škol. Snaží se o to, aby se dítě přizpůsobilo na změnu denního režimu, podmínkám školy, kolektivu, změnu prostředí, odloučení od matky. To bývá největším problémem, se kterým se musí pedagog, rodič, ale především dítě vyrovnat. Školy se snaží rodiče seznámit s tím, co jejich děti čeká. Své adaptační programy umísťují na internetové stránky dané školy. Rodiče mají možnost se do školy s dětmi přijít podívat a připravit je na to, co je v blízké budoucnosti nemine. Adaptační programy jsou vypracovávány především proto, aby dětem ulehčily nástup do mateřské školy. Mají nebo měly by dětem umožnit a pomoci začlenit se do kolektivu, skupiny, třídy bez větších problémů. Každá škola má adaptační program daný

na různě dlouhý časový úsek (období). Někde trvá 3 týdny, jinde i půl roku. Školy se na příchod nových dětí pečlivě připravují. Vydávají letáčky o škole, kde rodiče informují o dnech otevřených dveří, ukazují prostory mateřské školy, představují Rámcově vzdělávací program předškolního vzdělávání, Školní vzdělávací program. Rodiče mají tedy možnost dítě na vstup do školy připravit. Například se mohou do školy přijít podívat, měly by s dětmi mluvit o tom, že se něco změní, budou muset být samostatnější, čeká je spousta nových kamarádů, kteří se na ně už těší a také hodné paní učitelky, se kterými se naučí spoustu básniček, říkanek a písniček.

Projekty týkající se adaptačního programu v mateřské škole by měly splňovat jistá kritéria nebo můžeme říci pravidla, která usnadní dětem nástup do předškolního zařízení. Programy by měly mít dané záměry, které je zapotřebí uskutečnit. Záměry projektu ve vztahu k rodině dítěte. Záměrem je například mateřskou školu přiblížit rodinám s dětmi, umožnit seznámení se školou, prostředím i pedagogy, s režimem v mateřské škole a neustále podávat nové, aktuální informace z mateřské školy. Pomoci rodičům seznámit se s problematikou přechodu dítěte do nového prostředí. Při nástupu mohou rodiče s dětmi ve škole zůstat, třeba jen pár dní či hodin. Záměry projektu ve vztahu k dítěti. Umožnit dětem, postupné a nenásilné seznámení s novým prostředím ještě před začátkem docházky. Důležité je seznámit děti s dospělými osobami, se kterými se budou v mateřské škole setkávat, s učitelkami, ale i dalšími provozními pracovníky. Podstatným bodem v záměrech projektu a snad i nejdůležitějším je vzbudit pocit bezpečí, důvěry a omezit obavy dítěte! Dále pak umožnit dětem kontakt s vrstevníky.

Ředitelka mateřské školy by měla seznámit pedagogy se záměry projektu, dát prostor k vyjádření názorů a nápadů všech učitelek, využít jejich návrhů a doporučení vztahujících se k vytvoření a následné realizaci projektu. Zajistit pro rodiče jedenkrát týdně informativní schůzku a návštěvu psychologa v mateřské škole (vždy ve stejný den). Umožnit pedagogickým pracovníkům další vzdělávání v této oblasti. Aktivně se účastnit připravovaných aktivit společně s ostatními pedagogy a přispět k jejich zdárnému průběhu. Zajistit provoz mateřské školy tak, aby první týden byly učitelky nových dětí ve třídě přítomny od ranních hodin. Vytvořit informační letáček, který bude obsahovat všechny potřebné údaje a základní informace a bude rodičům předáván při první návštěvě školy.

Učitelky mateřské školy by se měly snažit, prohloubit si znalosti vývojových specifik dětí ve věku 3 let. Navštěvovat vzdělávací akce s tematikou vývoje předškolního dítěte a procesu adaptace, komunikativních dovedností a jednání s lidmi. Promyslet si opatření vhodná k minimalizaci adaptačních problémů dětí. Umožnit dětem postupné zvykání

a doporučit rodičům nejvhodnější řešení s ohledem na potřeby dítěte. Individuálně rodiče včas a dostatečně informovat, poskytovat jim odborné rady a doporučení vztahující se k bezproblémovému vstupu jejich dítěte do mateřské školy. To vše na profesionální úrovni. Učitelky by měly také konzultovat s kolegyněmi, popř. s psychologem a dětským lékařem závažnější problémy adaptace konkrétních dětí. (<http://clanky.rvp.cz/clanek/k/p/1986/jak-si-pripravit-projekt-adaptace-ditete-v-ms.html/>)

1.4 Ukončení adaptačního procesu

Adaptační program má každá mateřská škola nastavený na různě dlouhou dobu. Adaptační program může trvat 3 týdny, 3 měsíce i půl roku. Adaptace jednotlivých dětí probíhá také různě dlouhé časové období. Někdo si zvykne po týdnu a do školy dochází bez problémů i nadále, jinému zvykání trvá několik měsíců a přece se nějaký ten problém občas objeví, například stačí, aby se dítě špatně vyspalo nebo se v rodině odehrála nečekaná situace, která narušila běžný chod rodiny.. Jak rozpoznat ukončení adaptačního procesu? Podle učitelek pozorováním dítěte. Sledovat chování dítěte v mateřské škole. Dítě je adaptováno pokud si najde vlastní okruh přátel, se kterými tráví ve škole nejvíce času. Zapojuje se do skupinového dění. Má ve škole přátele a cítí se dobře. To vše znamená **sociální integraci a schopnost navazování komunikace a přátelství**. Dítě je adaptováno pokud si dovede hrát se stejně starými dětmi a dohodnout se. Sledujeme **chování ve skupině**. Dítě chodí do mateřské školy rádo, přichází s úsměvem a dobrou náladou. Cítí se dobře a má jistotu. Vidíme **emocionální stránku** dítěte. Dále sledujeme **vlastní iniciativu** dítěte. Samo vyjadřuje své požadavky, touhy. Snaží se cílevědomě přistupovat ke hře a ptá se ostatních dětí, jestli si s ním budou hrát. Komunikuje s učitelkou a dětmi, navrhuje vlastní nápady. Dokáže samostatně řešit problémy. **Akceptuje pravidla skupiny**, akceptuje denní režim, zná a dodržuje skupinová pravidla, umí se jim přizpůsobit. Poslední dva body, kterým osobně přisuzuji nejdůležitější význam. Jsou dle mého názoru na prvním místě při přijetí mateřské školy dítětem, smíření s novou životní situací a tolerování toho, že opravdu do „školky musí chodit. Je to tedy bod, **tolerování přechodného odloučení od rodičů**, kdy se dítě dokáže odloučit od matky, při loučení nedělá žádné velké problémy, dokáže se odpoutat od rodičů. Posledním důležitým bodem je **vztah k učitelce**, dítě dokáže komunikovat o běžných událostech odehrávajících se v mateřské škole i mimo ni, dokáže vyslovit své touhy, dát najevo své emoce. Samo přichází za personálem i dětmi. (Niesel, Griebel, 2005)

Pokud dítě splňuje výše uvedené body, můžeme s jistotou říci, že je adaptace dítěte ukončena. Samozřejmě se mohou objevit výjimečné situace a případy, kdy dítě přijde do školy například s pláčem, protože si do školy nemohlo vzít svou oblíbenou hračku a další a další jiné momenty. S tím už ale musíme v mateřské škole počítat. A určitě je nepřisuzovat nedokončené adaptaci. Všichni máme své nálady, ne všechny dny jsou prosluněné a usměvavé...

2 Problémy adaptace a opatření k minimalizaci adaptačních problémů

S nástupem do mateřské školy bývají velmi často u některých dětí problémy s adaptací. Těžko si zvykají na odloučení od rodičů, sourozenců a svých milovaných, jim dobře známých hraček, které je doma obklopují. Najednou se ocitají ve zcela novém, neznámém prostředí, kde mají trávit celý den bez maminky a tatínka.

Je všeobecně známo, že každý jedinec je individuální, má jiné potřeby, zájmy, jinak se vyvíjí duševně, odlišně reaguje na životní situace a také se s nimi každý jedinec odlišně vyrovnává. U adaptace tomu není jinak. Je otázkou, zda věk souvisí s přizpůsobením se. Jestli si lépe na nové prostředí zvykají děti starší, kterým se nástup do školy dá lépe vysvětlit nebo děti mladší, které jak se říká si přivykají rychleji.

Co si myslí učitelky? Podle údajů, které popisuje R.Niesel a W.Griebel (2005) 42% dotázaných souhlasí a 58% nesouhlasí s tím, že věk souvisí s přivykáním na mateřskou školu.

Jak ve své knize uvádí R.Niesel a W. Griebel, problémy s adaptací se vyskytují u dětí ještě po deseti měsících přivykání. Jako problémy uvádí například:

- děti se snaží mít dominantní postavení;
- chybí integrace do skupiny;
- dodržování pravidel;
- dítě je ostýchavé, zdrženlivé;
- vyhledávání blízkosti učitelky;
- agresivní chování;
- chybí výdrž při požadovaných činnostech.

Jako další problémy uvádíme „věčné začátečníky“. Jsou to děti, které jsou pravidelně, chronicky nemocné. Mateřskou školu navštěvují pouze sporadicky, příležitostně. To znamená, že si stále musí zvykat znovu a znovu a adaptace tak neprobíhá úspěšně. Tato situace je pro dítě velmi náročná a stresující. Pro představu uvádíme příklad z praxe. Právě když v mateřské škole probíhal náš adaptační program, jsme se setkali s tímto případem. Chlapec ve věku 4 let, který mateřskou školu začal navštěvovat již druhým rokem se projevoval jako velmi klidné a hodné dítě. Každé ráno se bez problémů rozloučil s maminkou a šel si hrát nebo kreslit ke stolečku. Tady bychom chtěli upozornit, že tento chlapec je velmi samotářský a nevyhledává společnost ostatních dětí. Vydržel si sám hrát přibližně hodinu, než nastala

chvíle, kdy ho hra přestala bavit. Chlapec měl problém se zeptat učitelky, zda by si mohl vzít jinou věc na hraní. Byl velmi málo komunikativní a celkově měl s komunikací problém. Po skončení činnosti tedy zůstával většinou sedět u stolečku a rozplakal se. Paní učitelka se mu snažila nabídnout jiné činnosti, chlapec se uklidnil a pokračoval ve hře. Při pohybových chvílích se chlapec opět rozplakal, ale cvičit nepřestal. Při běhání se snažil odloučit od ostatních dětí tak, aby měl přehled kam kdo běží. Měl problém mít někoho za zády, protože na něho neviděl. Tímto způsobem probíhalo celých pět dní, kdy se v mateřské škole program uskutečňoval. Za celou dobu si chlapec ani jednou nepostěžoval, že by nějaké činnosti vykonávat nechtěl nebo by chtěl jít domů za maminkou! Měl problém již se zmíněnou komunikací a začleněním se do kolektivu (skupiny). To vše jen díky jeho časté nepřítomnosti v mateřské škole. Jeho docházka podle paní učitelky byla taková, že byl například týden ve škole a 2 týdny i déle doma s nemocí. Tento chlapec se tudíž do kolektivu začlenit ani nemohl. Stále dokola si zvykal na denní režim, učitelku, děti. Byl to chlapec „věčný začátečník“.

Dále problém komunikace s rodiči. Někteří rodiče neprojevují zájem o seznámení s programem postupné adaptace. Nástup dítěte berou jako samozřejmost, kterou musí projít, stejně jako jiné děti. Není to pro ně nic výjimečného a tudíž nemají tendenci dítě nějakým způsobem připravovat, natož pak komunikovat o tomto problému s učitelkou.

2.1 Příprava ze strany rodičů

Ríká se, že děti, které jsou od rána do večera opatrované paní na hlídání nebo chtěly chůvou, jsou schopny se ve školním prostředí lépe přizpůsobit. Také děti, které již navštěvovaly jesle nebo byly zvyklé chodit do mateřského centra, mají adaptaci snadnější. Dítě se sice s rodiči dokázalo rozloučit, naučilo se od matky odpoutat, ale i přesto je i pro tyto děti nástup do mateřské školy důležitou zkouškou.

U dětí, kteří mají staršího sourozence, probíhá nástup zcela odlišně než je tomu například u jedináčků. Tyto děti mají silnou motivaci k nástupu do nového prostředí. Spěchají za svými staršími sourozenci a chtějí dělat všechno jako oni. Oproti tomu jedináčci, děti problémovější nebo děti, které mají doma mladšího sourozence mohou vstup do mateřské školy prožívat velmi těžce, mohou mít pocit odmítnutí, vnímají nástup jako nutné zlo, při kterém se jich rodiče zbavují.

Měli bychom se na tyto důležité věci zaměřit a snažit se je pochopit. Proto je velmi důležitá příprava před zahájením docházky do mateřské školy.

Příprava dítěte na mateřskou školu obsahuje několik hledisek, zahrnuje v sobě víc aspektů.

Zdravotní aspekty

Pokud mají rodiče sebemenší pochybnost, měli by zajít s dítětem na kontrolu zraku a sluchu.

Psychické aspekty

Jsou velmi důležité. Prohlídka vyžaduje většinou mnohem více času, než běžná preventivní prohlídka u dětského lékaře. Rodiče by měly začít děti připravovat tím, že s nimi o mateřské škole budou mluvit a snažit se podat optimistický, ale zároveň realistický obrázek. Můžeme popsat výhody, které tím dítě získá, například nové kamarády, se kterými si bude moci hrát. Co vše bude ve škole dělat, co se naučí a pozná spoustu nových věcí. Je potřeba také vysvětlit, že mu nastane nový rozvrh dne, nastanou určité změny, a uklidnit ho ve věcech, kde si není jistý. Dále je dobré dítě zvykat na to, že ve dne už nemá plenky (pokud ještě plenky nosí). Návštěva zařízení kam bude chodit, nejlépe měsíc či dva před nástupem a nejlépe ještě jednou den před, aby se dítě podívalo na svou třídu a seznámilo se s učitelkou. Pokud se seznámí s prostředím mateřské školy, vybuduje si tím pocit důvěry. Je dobré dítě dávat spát a budit ho podle časového rozvrhu obvyklého ve školce, a to během předcházejícího týdne nástupu. Dítě si tak zvykne na režim, který bude muset dodržovat. (Bacus, 2009)

2.2 Příprava ze strany mateřské školy

Mateřská škola by se měla dobře připravit na příchod nových dětí. K přípravě patří sestavení dobrého adaptačního programu. Uvědomění si případných adaptačních problémů. Povinností školy je předcházení adaptačním problémům. Škola se snaží minimalizovat tyto problémy, a tak přijímá různá opatření. Například tím, že škola vyhlásí dny otevřených dveří. Při této příležitosti se rodiče s dětmi mají možnost seznámit s prostředím mateřské školy, mohou se zajímat o zápis svého dítěte. Dny otevřených dveří využívají především rodiče, kteří ve škole nemají starší dítě nebo dávají své první dítě a neví, jak škola vypadá uvnitř. Mohou si prohlédnout prostory školy, třídy při běžném programu dětí a obdržet požadované informace. Většinou se mateřské školy snaží rodičům nabídnout, co nejvíce, proto jim umožní navštívit mateřskou kdykoliv mimo tento den, nejlépe po telefonické domluvě. Dalším z opatření je schůzka s rodiči nově přijatých dětí, která se koná na konci školního roku,

schůzka je informativní. Informace a rozhovor s rodiči je věnován především poznatkům o nových dětech a otázkám rodičů, které jim vplynuly z informací o mateřské škole (příchody a odchody dítěte, stravování, denní režim, co dítě potřebuje do mateřské školy a podobně). Rodiče tak mají možnost s předstihem reagovat na požadavky a doporučení školy. V prvním týdnu školního roku je vhodná přítomnost obou pedagogů ve třídě již od ranních hodin, aby nově příchozí osoba, což je pedagog mající právě odpolední službu, nepůsobila na děti stresově. Zkušenosti ukazují, že děti hůře přijímají osobu, která k nim přichází během dne a jsou raději s učitelkou, na niž si již částečně zvykly v průběhu ranních hodin. Pokud dítě v rámci úspěšné adaptace potřebuje, může s ním matka nebo jiný blízký člověk zůstat po určitou dobu ve třídě. Tato možnost se nabízí nejen první den pobytu. Po domluvě s učitelkou se pobyt rodiče může opakovat a postupně zkracovat podle toho, jak si dítě na nové prostředí zvyká. Při první návštěvě mateřské školy je dobré poskytnout rodičům základní informace o škole nejen ústní formou, ale také dát možnost rodičům nastudovat si informace o škole i doma. K tomuto účelu dobře slouží informační letáček, který by měl obsahovat tyto informace:

- adresa a název mateřské školy, kontakty: telefonní čísla, emailová adresa, odkaz na internetové stránky mateřské školy, kontakt na ředitelku školy
- provoz mateřské školy a jednotlivých tříd
- denní režim s rámcovým časovým rozmezím
- doporučení rodičům týkající se oděvu dítěte
- seznam osobních věcí, které bude dítě v mateřské škole potřebovat
- aktivity mateřské školy, které mohou rodiče využívat i mimoškolní.

Velmi důležitý je empatický přístup učitelek k dítěti. Učitelky by měly být citlivé, klidně vystupovat, umět tolerovat a vcítit se do situace dítěte. Empatický přístup je základem pro získání jeho důvěry a zmírnění jeho obav z nového prostředí bez přítomnosti rodičů. Postoj učitelky a její chování k dítěti je pro rodiče vždy velmi podstatným faktorem.

Dalším opatřením k minimalizaci adaptačních problémů a zdrojem podpory jsou starší děti ve třídách. Malé a nové děti rády přijmou pomoc starších kamarádů, samy se na ně obracejí, protože s nimi mají možnost lépe pochopit zvyklosti, role a pravidla her a činností. Některé mateřské školy pořádají pravidelná odpoledne pro maminky na rodičovské dovolené. Konají se vždy jedenkrát týdně. Umožní dětem seznámit se s prostředím mateřské školy, děti si tak postupně zvyknou na jiné dospělé osoby, než jsou jejich rodiče a poznají

přítomnost dětí obdobného věku. Při této aktivitě je vždy přítomna učitelka, která zajišťuje dohled a věnuje svou péči dětem, také reaguje na dotazy rodičů. Učitelky by měly být schopny rodičům poradit. Měly by být připraveny na nejrůznější dotazy rodičů a reagovat na ně. Důležité je, aby učitelka vystupovala na profesionální úrovni v oblasti odborných znalostí a získaných zkušeností. V případě dlouhodobých a výrazných obtíží dítěte je vhodné doporučit rodičům návštěvu psychologa. Předposledním opatřením k minimalizaci adaptačních problémů je prohlubování znalostí a získávání nových informací. Vzdělávání pedagogů je důležitou součástí realizace tohoto projektu. Posledním opatřením je navázání dobrého partnerského vztahu s rodinou dítěte. Získání její důvěry je základní podmínkou dobré spolupráce.

Předpokladem pro úspěšnou realizaci projektu je orientace na potřeby dítěte, osobní angažovanost pedagogů pracujících v týmu mateřské školy. Realizace předpokládá dobrou znalost problematiky adaptace dítěte a zpětnou vazbu v hodnocení celého projektu i vlastní práce. Výsledkem celého projektu by mělo být omezení adaptačních problémů nově nastupujících dětí a navázání užšího vztahu s jejich rodinami, což bude odměnou pedagogů podílejících se na projektu adaptace. (<http://clanky.rvp.cz/clanek/k/p/1986/jak-si-pripravit-projekt-adaptace-ditete-v-ms.html/>;

http://www.zssterboholy.cz/files/ms_in/adaptacni_program.pdf)

Pro tvorbu a uskutečnění jakéhokoli programu či projektu v mateřské škole, nejen adaptačního, je zapotřebí, aby každý předškolní pedagog věděl, jaké jsou jeho povinnosti. Předškolní pedagog má odpovědnost za to, že školní nebo třídní vzdělávací program je v souladu s Rámcově vzdělávacím programem předškolního vzdělávání (pouze za ten, který zpracovává). Činnosti, které se uskutečňují v programu jsou cílevědomé a plánované. Pravidelné sledování průběhu předškolního vzdělávání a hodnocení jeho podmínek i výsledků. Předškolní pedagog by se měl věnovat odborné činnosti, a to:

- analýze věkových a individuálních potřeb dětí, současně s těmito potřebami zajišťovat profesionální péči o děti, jejich výchovu i vzdělávání
- vykonávat vzdělávací činnosti, které směřují cílevědomě k rozvoji dítěte individuálně i skupinově a rozšiřovat jejich kompetence jako jsou schopnosti, dovednosti, poznatky a postoje
- při samostatném projektování výchovné a vzdělávací činnosti hledat vhodné strategie a metody pro individuální a skupinové vzdělávání dětí

- mít na zřeteli individualitu každého dítěte a přizpůsobit didaktické prvky věku dětí
- výchovně vzdělávací činnosti plánovat a praktikovat individuálně s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami
- provádět evaluaci všech činností a také hodnotit účinnost vzdělávacího programu, posuzovat vlastní výsledky práce, zaznamenávat a hodnotit pokroky dětí, provádět kontrolu podmínek vzdělávání a průběžně je hodnotit
- v dalším procesu vzdělávání a plánování zohledňovat výsledky evaluace
- věnovat se poradenské činnosti pro rodiče v rozsahu pedagogických kompetencí předškolního pedagoga a mateřské školy
- pracovat na vlastním sebevzdělávání a hodnotit vlastní vzdělávací potřeby
- reagovat na názory, přání a potřeby partnerů školy (rodiče, spolupracovníci, základní škola, obec) a získané podněty zaznamenávat

Předškolní vzdělávání má vést předškolní pedagog tak, aby se děti cítily dobře a v klidu jak po fyzické, tak po psychické stránce i sociální stránce. Dále by měl předškolní pedagog vést rozvoj dětí tak, aby probíhal v souladu s jejich schopnostmi a možnostmi a zároveň byl jejich harmonický rozvoj, co největší mírou podněcován. Děti by měly dostávat, co nejvíce motivačních podnětů k učení a získat z něho radost. Předškolní pedagog má svým vzděláváním posilovat sebevědomí dětí a jejich důvěru ve vlastní schopnosti. Má svým vzděláváním dát dětem možnost vytvářet a rozvíjet vzájemné vztahy a cítily se tak ve skupině bezpečně. V dostatečné míře má vést k podpoře a stimulaci rozvoje jejich řeči a jazyka. Dát dětem možnost seznámit se se vším, co je pro jejich život důležité. Naučit děti chápat, že mohou vlastními aktivitami ovlivňovat své okolí. Pokud děti potřebují speciální podporu a pomoc, ať už aktuálně nebo dlouhodobě, je potřeba, aby jim předškolní pedagog dokázal pomoci.

Další povinnosti předškolního pedagoga se týkají vztahu k rodičům. Učitel by se měl snažit o vytváření partnerských vztahů mezi školou a rodiči. Pokud to rodič vyžaduje, umožnit mu přístup za jeho dítětem do třídy a podílení se na činnostech dítěte. Dát prostor rodičům podílet se na tvorbě programu školy i na jeho hodnocení. S rodičem dítěte komunikovat, vést průběžný dialog o tom, jak jeho dítě prospívá, rozvíjí a učí se. (Smolíková, 2004)

2.3 Návod jak dítě správně připravit

Co mohou vykonat rodiče, aby vstup dítěte do mateřské školy byl úspěšný a nenásilný?

Rodiče dítěte nastupujícího poprvé do mateřské školy mohou:

- „chodit s ním mezi děti, a to i tehdy, má-li sourozence
- nechat dítě na určitou dobu v péči jiného známého člověka, chodit s ním do nových prostředí (např. mateřského centra)
- zaměřit se na dovednosti sebeobsluhy (při jídle, oblékání, na toaletě)
- rozvrhnout čas tak, abychom na dítě nemuseli spěchat, má-li věci udělat samo
- udělat si čas na každodenní společnou chvíli u hry
- udělat si čas na čtenou pohádku
- během dne využívat možnosti si s dítětem povídat
- krátce a srozumitelně oceňovat, co se dítěti daří a jasně odmítnout nevhodné chování a vysvětlit proč
- vyvarovat se výhrůžek typu „Počkej, až budeš ve školce...!“ , dítě se tak bude obávat školy už předem
- opatrně zacházet i s vychvalováním mateřské školy, „jak tam bude všechno báječné!“
(http://www.zssterboholy.cz/files/ms_in/adaptacni_program.pdf)

Dále se pokusíme přiblížit několik osvědčených rad, které ve své knize Vaše dítě ve věku od 1 do 3 let uvádí také A. Bacus (2009).

- Od prvního dne probouzet dítě dostatečně včas. Nebudete muset ráno příliš spěchat a budete v klidu vy i dítě.
- Dbát na to, aby se dítě dobře a v klidu nasnídalo.
- Oblékat takové věci, které si dítě může samo svléknout i obléknout.
- Do skříňky připravte dítěti i náhradní oblečení (pro případ nehody).
- Mluvit s dítětem o mateřské škole, vysvětlit znovu a klidně, že sem bude chodit každý den. Přijdete pro něho po obědě nebo po spinkání.
- Dejte pozor na vlastní úzkost!
- Buďte tolerantní. Dítě může mít během prvních dní různé problémy například s jídlem nebo se spaním, může se začít znovu pomočovat.
- Umět se rozloučit. Tzn. včas a rychle, ještě před jeho případným nářkem. Stačí dítěti dát pusku nebo pohlazení na rozloučenou.

Úspěšná docházka do mateřské školy záleží na třech prostých okolnostech, na které bychom měli od začátku školní docházky dbát:

- Dítě má dostatek spánku (škola ho značně unaví).
- Ráno se pořádně nasnídá (pokud to má dítě rádo, může pít z lahve).
- Nejméně jednou týdně jste v kontaktu s jeho učitelkou. Ta vám může sdělit, co dítě ve škole dělá, jak se chová, vy jí naopak podáte informace o událostech souvisejících se životem dítěte, které by mohly mít vliv na jeho chování (zvláštní poruchy a patologie, drobná nemoc, neobvykle strávený víkend, příjemné nebo nepříjemné rodinné události a podobně). (Bacus, 2009)

3 Vlastní adaptační program

Vlastní adaptační program jsme vytvořili pro děti, které jdou poprvé do mateřské školy. Při tvorbě programu jsme vycházeli z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV, 2004). Tento program je zapsán ve školském zákoně č. 561/2004 sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání je kurikulární dokument na státní úrovni. Kurikulární dokumenty mohou mít podobu státní a školní. Školní kurikulární dokument představuje takzvaný Školní vzdělávací program (ŠVP), který si každá mateřská škola vytváří sama podle RVP PV. Podle ŠVP každá mateřská škola vzdělává a pečuje o dítě předškolního věku, uskutečňuje předškolní vzdělávání. RVP PV obsahuje pravidla, kterými je mateřská škola jako školské zařízení řídit. Těmito pravidly jsou požadavky, podmínky a pravidla pro vzdělávání předškolních dětí ve vzdělávacích institucích. RVP PV umožňuje vzdělávat tak, že na něj pak navazuje vzdělávání na základní škole. Proto je RVP PV zásadním dokumentem pro tvorbu školních vzdělávacích programů. Hlavními principy RVP PV je: brát ohled na přirozený vývoj specifík dětí předškolního věku a následně a zodpovědně je odrážet do obsahu, forem a metod jejich vzdělávání. Na individuální možnosti a potřeby jednotlivých dětí. Aby vytvářel základní klíčové kompetence (k učení, k řešení problémů, komunikativní kompetence, sociální a personální, kompetence činnostní a občanské). RVP PV byl formulován tak, aby definoval kvalitu předškolního vzdělávání z hlediska cílů vzdělávání, podmínek, obsahu i výsledků. Má zajišťovat pedagogickou účinnost, která by se dala srovnat se vzdělávacími programy vytvořenými jednotlivými mateřskými školami. V souladu s odbornými požadavky kurikulární reformy podporuje rozvoj různých programů a koncepcí které umožňují individuální obraz každé mateřské školy. Měl by také umožnit využití různých forem a metod vzdělávání a vzdělání přizpůsobit konkrétním regionálním i místním podmínkám, možnostem a potřebám každé mateřské školy. RVP PV byl formulován tak, aby poskytoval rámcová kritéria, která se dají využít pro vnitřní i vnější evaluaci mateřské školy.

Vlastní adaptační program jsme vytvořili a uskutečnili v souladu s RVP PV. V souladu s rámcovými cíli (rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání; osvojení hodnot; získání osobnostních postojů), s dílčími cíli (biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní, environmentální), s klíčovými kompetencemi i dílčími výstupy. Také v souladu s ŠVP a podmínkami mateřské školy, kde program probíhal. Toto téma vnímáme jako závažné, určující další směřování výchovy dítěte. První kroky dětí ve vzdělávacím systému nejsou jednoduché, o to důležitější je dbát na to, aby byly pro dítě co nejméně traumatizující. Již zde

je položen jeden ze základních kamenů budoucího přístupu dítěte k učení, ke kolektivu, k pedagogickým pracovníkům. Je nezbytné, aby byl tento proces vnímán se stejnou vážností jak pedagogy, tak zejména těmi neblížejšími, členy rodiny.

3.1 Seznámení s programem

Jedná se o adaptační program vytvořený pro děti od 3 let. Adaptační program je tvořen tak, aby splňoval cíle a záměry předškolní výchovy. Jeho délka je sestavena na 5 pracovních dnů, to znamená od pondělí do pátku. Celý den i týden je motivovaný postavičkami z Kouzelné školky, Františkem a Fanynkou. Tyto dvě postavy děti doprovází celým týdnem. Předpokládáme, že děti postavičky dobře znají a jsou jim tak blízké, že by jim měly usnadnit adaptaci na prostředí mateřské školy.

Každý den z týdne je rozdělený na několik činností, které se v mateřské škole denně opakují. Každé ráno probíhají ranní činnosti, při kterých si děti samy vybírají s čím si budou hrát nebo je připraveno pár jednoduchých cvičení, které zvládnou i ty nejmladší děti. Následuje pohybová chvilka, jež je rozdělena na rušnou část, průpravnou část, pohybovou hru a hru závěrečnou. Další činnost je řízená, při které se děti mají něco nového dovědět, mají se naučit novým dovednostem, naučit se používat a využít své schopnosti, manipulovat s pomůckami nebo si zkusit vytvořit nějaký výrobek. Děti pracují skupinově i individuálně. Po řízené činnosti následuje pobyt na školní zahradě nebo procházka v okolí mateřské školy. Činnosti na zahradě jsou předem připravené, aby se děti ani venku nenudily a stále se vzdělávaly a zdokonalovaly svou připravenost pro nástup do první třídy. Poslední činnosti jsou odpolední, které si děti většinou volí sami. Celý den mají náročný program, a tak je důležité dětem dát chvilku oddech a prostor pro vlastní tvorbu a hru. Pokud si dítě nevybere s čím si bude hrát, může si dodělat výrobky z řízené činnosti nebo mu připravíme nějakou zajímavou stolní hru, u které se dítě do příchodu rodičů zabaví.

Celý program je sestaven pro ty děti, které musí od prvního příchodu zůstat v mateřské škole samy bez rodičů. Rodiče dětí v mateřské škole, kde se program uskutečnil, nemají možnost s dítětem zůstat první dny ve třídě (jedno z opatření k minimalizaci adaptačních problémů). Ať už proto, že jsou zaměstnaní a pracovní doba jim to neumožňuje nebo proto, že maminky mají doma ještě mladší dítě, o které se musí starat.

3.2 Cíle programu

Cílem adaptačního programu je děti především zaujmout, aby se jim v mateřské škole zalíbilo, s chutí a radostí ji navštěvovaly a těšily se z každého dalšího dne stráveného s kamarády. Cílem je děti, co nejvíce zabavit, aby neměly prostor tesknit po svých rodičích. Proto je v našem adaptačním programu spousta pestrých a zábavných činností. Jsou připravené a promyšlené tak, aby žádná z nich nedala důvod dětem být smutné, že nejsou s maminkou nebo tatínkem. Dalšími cíli je rozvíjet dítě po všech stránkách jak rozumové, tak fyzické i sociální.

3.3 Obsah programu

Obsahem programu je seznámení se s mateřskou školou jako objektem. Seznámení se s možnostmi využití jeho prostor uvnitř budovy a prostředí v jejím blízkém okolí. Přiblížit možnosti rodičů, jejichž děti navštěvují mateřskou školu. Seznámení se s plánem činností adaptačního programu, který v mateřské škole probíhal.

3.3.1 Seznámení s mateřskou školou, pedagogy a jinými pracovníky

Mateřská škola, ve které adaptační týden probíhal, se nachází v klidné lokalitě města Olomouce. Jejím zřizovatelem je město Olomouc. Mateřská škola je od roku 2004 sloučena se základní školou, která se nachází nedaleko mateřské školy. Budova školy je jednopatrová, v přízemí se nachází třída mladších dětí od 3 do 4 let, umývárna, toalety, sprcha, šatny pro děti z malé i velké třídy, dále šatna pro personál a kuchyňka. V prvním patře se nachází třída pro větší děti od 5 do 7 let, umývárna, toalety, výtvarná místnost, kabinet vedoucí učitelky. Prostory, kde si děti hrají jsou velké, prosvětlené, děti mají dostatek hraček i didaktických pomůcek. Třídy jsou moderně vybaveny. Škola je obklopena krásnou, prostornou zahradou, kde mají děti možnost velkého vyžití. Najdeme tu prolézačky, pískoviště, houpačku, dřevěné lavičky vyřezané do podoby pejska, domeček, kde mají děti uložené koloběžky. Kolem školy vede chodník, po kterém děti mohou bezpečně jezdit, protože je škola ohraničena plotem a nachází se dál od hlavní silnice. Nedaleko protéká řeka Morava a po pár minutách chůze se dostaneme do lesa. Přibližně 5 minut trvá cesta na nejbližší autobusovou zastávku, ze které se do centra dostaneme asi za 10 minut. Budova je vytápěna dálkově.

Pedagogický sbor se skládá z vedoucí učitelky a 3 učitelek. V každém oddělení pracují 2 učitelky. Všechny mají dlouholetou praxi s prací s dětmi. Dále 2 provozní pracovnice, které se starají o výdej jídla, které je dováženo ze školní jídelny patřící též k základní škole. Tyto dvě provozní pracovnice vykonávají také funkci školnice a uklízečky.

3.3.2 Možnosti rodičů

Rodiče nově nastupujících dětí do mateřské školy, byli předem seznámeni s průběhem prvního týdne v mateřské škole. Všichni měli možnost, pokud by chtěli, s dětmi ve třídě po nějakou dobu zůstat. Nikdo z rodičů však této příležitosti nevyužil. Neumožnila jim to jejich pracovní doba nebo hlídání mladšího dítěte. Při vyzvednutí dítěte v mateřské škole se většina rodičů dotazovala na průběh a chování jejich dítěte. Rodiče využili konzultace s učitelkou.

3.3.3 Adaptační program

ADAPTAČNÍ TÝDEN V MATEŘSKÉ ŠKOLE

„Kouzelná podzimní školka začíná“

PONDĚLÍ- Přivítání s dětmi

Ranní činnosti – seznámení dětí

Cíl: Seznámit děti s prostředím mateřské školy, s učitelkami a jinými pracovníky a novými kamarády.

Organizace: Hromadná v herně

Metody: slovní-monologické – vysvětlení, popis i dialogické- rozhovor

Kompetence: k učení, komunikativní kompetence

Pomůcky: plyšové hračky František a Fanyňka

Motivace: jako motivační považujeme první den celou mateřskou školu, její vzhled, vybavení, výzdobu

Popis: Děti jsou přivítány v „kouzelné školce“ Františkem a Fanyňkou, kteří jim představí paní učitelky, společně si prohlédnou celou mateřskou školu, František ukáže dětem, kde jsou hračky a řekne, jak ve školce bude celý den probíhat a co všechno děti budou dělat. Děti si mohou prohlédnout a vyzkoušet některé hračky. Je důležité děti od prvního dne seznamovat

s pravidly, která se v mateřské škole musí dodržovat. Pozdravit se při ranním setkání a rozloučit se při odchodu. Před tím, než vezmu hračku, zeptám se a poprosím paní učitelku, jestli si s vybranou hříčkou můžu hrát. Všechny hračky se musí uklízet na stejné místo. S dalšími pravidly budeme děti seznamovat v průběhu týdne a neustále je dětem připomínat, aby se je naučily dodržovat.

Pohybová činnost - Cvičení s Fanynkou

Cíl: Vyzkoušet s dětmi první cvičení, zjistit fyzický stav dětí, sledovat hrubou motoriku.

Organizace: hromadná v herně

Metody: slovní-monologické – vysvětlení, popis; názorně demonstrační- ukázka pohybu. (Pozor!!! Důležitá názorná ukázka, nejen při prvním cvičení)

Kompetence: k učení, k řešení problémů

Pomůcky: kouzelný proutek, Fanyнка

Motivace: Fanyнка kouzelnou hůlkou začaruje děti do různých zvířátek.

Rušná část - děti napodobují pohyb: běh - pejsek; lezení po čtyřech- kočička; chůze - čáp; skoky a poskoky - ptáček (střídáme L a P nohu,obě)

Průpravná část - zdravotně zaměřená činnost-zdravotní cviky (viz příloha č. 1)

Pohybová hra – Honička s Fanynkou- jedno dítě dostane do ruky Fanyнку a musí někoho chytit, až se tak stane, střídají se a předávají si Fanyнку. Zdůrazníme pravidla hry.

Závěrečná hra- uklidňující- děti leží na zádech se zavřenýma očima, dlaň přiloží na stranu srdíčka a poslouchají jeho tlukot.

Řízená činnost - seznamovací hry

Cíl: seznámit děti mezi sebou navzájem

Organizace: hromadná v herně

Metody: slovní-monologické – vysvětlení, popis i dialogické- rozhovor

Kompetence: k učení, komunikativní, sociální a personální

Pomůcky: menší míč

Motivace: Zpěvem. Děti, děti děláme kolečko. Děti, děti děláme kruh. Učitelka svým zpěvem svolává děti, jde pomalu v kruhu a natahuje ruce, aby se k ní děti mohly přidat.

Popis: děti posadíme do kruhu na koberci, učitelka se sama představí a dětem o sobě něco poví, předá míč vedle sedícímu dítěti, předáváním míče se děti představují (jméno, věk, sourozenci) dokud míč nedojde zpět k učitelce.

Podzimní hra - paní učitelka s Františkem stojí na židli a do ruky vezme několik archů papíru. Tím představuje strom na podzim, ze kterého padá listí, zvedne ruku a postupně vypouští jednotlivé archy papíru. Hráči se snaží zachytit je dřív, než dopadnou na zem, nejprve zkusí chytat obě ruce, pak jedna a nakonec jen mezi palec a ukazovák jedné ruky. Vítězí ten, kdo má na konci hry nejvíce listů.

Pobyt na školní zahradě - seznámení s prostředím školní zahrady, určení pravidel (kam děti smí a nesmí chodit, jak se chovat na školní zahradě)

Seznamovací hry v přírodě-Podzimní ovoce a zelenina (jablka, hrušky, brambory, mrkev)

Každé dítě si z košíku vybere jednu věc. František dává povely a děti tvoří skupinky podle toho, co drží v ruce. Příklad: Všechno ovoce a zelenina se nám pomíchaly, rychle se najdou a běží k sobě všechna jablíčka, všechny brambory, atd. Můžeme smíchat 2 skupinky dohromady, všechny dohromady, po skupince vracet do košíku a hru opakovat s tím, že si děti vyberou něco jiného než, co držely v první hře...

Odpolední činnosti - dle volby dětí pro lepší seznámení s mateřskou školou, komunitní kroužek - zhodnocení celého dne, co se dětem líbilo i nelíbilo, co by si chtěly zopakovat, co se nového naučily

ÚTERÝ –Vůně podzimu

Ranní činnosti - omalovánky podzimních motivů (viz příloha č. 2), „domalovánky“ (viz příloha č. 3)

Cíl: naučit děti rozeznávat znaky podzimu. Rozvíjet jemnou motoriku. Naučit vnímat barvy a tvary.

Organizace: individuální u stolečku

Metody: slovní-monologické – vysvětlení, popis

Kompetence: k učení

Pomůcky: pastelky, omalovánky

Motivace: Fanyňka děti pěkně poprosí, jestli by jí vybarvily nějaký pěkný obrázek, aby si ho mohla ve školce vystavit.

Popis: Děti si sami vyberou, kterou omalovánku si vybarví, posadí se na své místo ke stolečku a pracují.

Pohybová činnost - Cvičíme s Františkem a zvířátky

Cíl: rozvíjet u dětí hrubou motoriku, rozvíjet a procvičit paměť a myšlení

Organizace: hromadná v herně

Metody: slovní-monologické – vysvětlení, názorně demonstrační- ukázka

Kompetence: k učení, komunikativní

Pomůcky: František, molitanová podložka, obruč

Motivace: František byl v létě na dovolené a viděl tam obrovskou želvu. Aby děti taky takovou velkou želvu viděly, musí si na ní zahrát a ukázat ji ostatním.

Rušná část- Želva

Popis: Skupiny dětí například: 3 děti a obruč, kterou ponесou na zádech. Nebo skupina 5 dětí, které společně ponесou na zádech molitanovou podložku. Pohybovat se budou po kolenou s oporou o ruce a na zádech budou mít společný ”želví krunýř”.

Průpravná část - zdravotně zaměřená činnost-zdravotní cviky(viz příloha č. 1)

Závěrečná hra – zvířátka

„Ježek dupe pod okny, dupy dupy dup. Vyplašil i moje sny, pryč jsou na to šup.

(děti dupou v rytmu, zdůrazňují dupání, naznačují plašení, tleskají v rytmu)

Myška spěchá přes pole, cupy cupy cup. Bydlí v naší stodole, je tam na to šup.

(děti běhají po špičkách v rytmu, dělají malé krůčky na místě, sepnou ruce ve vzpažení, tleskají v rytmu)

Děti zvolna ulehnou na bok.

Medvěd usnul v pelíšku, brum a brum a brum. V chundelatém kožíšku spí se medvědům.

(dlaně sepnou pod jedním ouškem, zavřou oči)“ (Horová, 2010, s. 75)

Řízená činnost - Krátký příběh „Krásní motýli“ (Opravilová, Gebhartová, 2011, s. 235); (viz příloha č. 4)

Cíl: Seznámit děti mezi sebou navzájem. Rozvíjet u dětí vztahy ve skupině. Rozvíjet komunikační schopnosti.

Organizace: Hromadná v herně

Metody: slovní-vyprávění, popis činnosti, vysvětlení

názorně-demonstrační-ukázka modelu

slovní-práce s textem, vyjádření získaných informací pomocí modelu

Kompetence: k učení, komunikativní, sociální a personální

Pomůcky: šátky, látky, čepice různých barev, čelenky, lavička na přehlídkové molo

Motivace: Učitelka se sama převleče za motýla. Zaujme pozornost dětí.

Popis: Povíme dětem krátký příběh o tom jak se motýli chovají a jak vypadají, jak se jmenují a jak jsou každý jiný, ale všichni krásní. Děti po vyslechnutí budou mít za úkol ve dvojicích nazdobit svého kamaráda jako krásného motýla a dát mu jméno. Může to být motýl a jméno nové (vymyšlené) nebo ten co slyšely v povídání. Nakonec si uděláme malou přehlídku a motýly si představíme.

Vycházka – v okolí mateřské školy, děti motivujeme krátkým příběhem o voňavých skřítcích, kteří nám venku zanechali stopy a my je bude podle čichu hledat. (skřítek Vzduchomílek, Autočmuchal, Stromorádek, Hlinoblátek, Travoseč, Žlutolist'ák)

Odpolední činnosti- dle volby dětí, komunitní kroužek-zhodnocení celého dne, co se dětem líbilo i nelíbilo, co by si chtěly zopakovat, co se nového naučily

STŘEDA –Dráček mráček František

Ranní činnosti - Draci

Cíl: Rozvíjet vztahy a komunikaci mezi dětmi, rozvíjet jemnou motoriku, špetkový úchop. Rozvíjet vnímání radost z vykonané činnosti.

Organizace: individuální u stolečku

Metody: slovní-monologické, názorně demonstrační-ukázka hotového výrobku

Kompetence: k učení, komunikativní, činnostní a občanské

Pomůcky: tvrdý papír, barvy, pastelky, fixy, voskovky, krepový papír, provázek

Motivace: Dnes si děti vyrobíme dráčky, které si ve školce vystavíme, abychom to tady měly krásnější.

Popis: Výroba vlastního dráčka- připravíme dětem korpusy dráčků, na které budou malovat podle fantazie svého vlastního draka. Jednoho draka namalujeme sami, aby děti měly nějakou předlohu. Hotové draky vystavíme ve školce, aby se děti mohly pochlubit svým rodičům. (viz příloha č. 7)

Pohybová činnost

Cíl: Běh v prostoru s vyhýbáním, pohotová reakce při povelu, obratnost, nácvik jednoduchého počítání.

Organizace: hromadná v herně

Metody: slovní monologická, názorně-demonstrační

Kompetence: k učení

Pomůcky: zdravotní cviky(viz příloha č. 1), ozvučná dřívka

Rušná část

- rozběhání na jednu a druhou stranu herny-běžíme naproti přicházejícímu podzimu
- chůze jako čápi, kteří se chystají odlétnout do teplých krajín
- poskoky snožmo jako vrabečci-ruce na ramínka
- skoky jako žabky, které se radují posledních teplých paprsků

Průpravná část - Zdravotně zaměřená činnost-zdravotní cviky.

Pohybová hra -Dotkni se země

Popis hry: Děti se pohybují v prostoru. Na znamení (např. silnější úder) se zastaví a dotknou se podlahy tolika „body“ (částmi) svého těla (chodidla, kolena, dlaně, lokty...), kolik prstů učitelka ukazuje (nebo kolikrát udeřila). U mladších dětí bych volila spíše údery například do bubínku. Při prvním zkoušení je lepší začít jen do dvou úderů.

Závěrečná hra- Pan tulipán

Schoulíme se do klubiček,jako malá semínka. Děti, když k nám přijde jaro, zasvítí a zahřejí jeho paprsky vše živé, roste tulipán, roste velmi pomaloučku (stoupáme nahoru) a když vyroste, otočí se za sluníčkem a za létem (podíváme se k oknu). Přichází podzim a tulipánům začínají opadávat květy a květinka se zase pomalu ztrácí. A když zase nastane zima, tak se tulipány zase schoulí do klubička a počkají, než k nim znovu přijde jaro.

Řízená činnost- podzimní hádání s Františkem

Cíl: Procvičit s dětmi paměť, myšlení a komunikaci.

Organizace: hromadná v herně

Metody: slovní – monologické i dialogické

Kompetence: k učení, komunikativní, k řešení problému

Motivace: Říká František: „Kdo má rád hádanky, ať honem tleskne. Panečku slyším, že tleskáte všichni. To je moc dobře, mám pro vás totiž překvapení. Hádejte jaké? No ano, hádejte všichni a ten, kdo bude vědět správnou odpověď, přihlásí se. Pojd'me si to zkusit.“

Popis: Svolání dětí do kruhu.

„Nelétá vysoko, nelétá nízko, zpátky ho namotej, nestačí písknout.(drak)

Je jich plná ošatka, sladká jako med, na sluníčko památka, ochutnám je hned.(jablíčka)

Proběhneme kaluži, nohy máme v suchu, tyhle botky vydrží, v dešti volám juchů!(holínky)

Bílá paní z konvičky, polila svět celičký. Vidím na krok, dál už nic, volám slunce posvit' víc!(mlha)

Sundá čapku z hlavy, sfoukne listí ze stromu, létání ho baví, má rád každou pohromu.(vítr)“

(Horová, 2010, s. 84)

Vycházka nebo pobyt na zahradě- Listnatá květina- děti mají za úkol nasbírat popadané listí, co největší množství, ze kterého jim svážeme provázkem květinu. Důležité je, aby se snažily nasbírat, co nejvíce barev a druhů listí. Po celou dobu venku dětem povídáme o podzimu, proč padá listí, proč je tak různobarevné, seznámíme s měsíci podzimního období

Odpolední činnosti- komunitní kroužek-zhodnocení celého dne, co se dětem líbilo i nelíbilo, co by si chtěly zopakovat, co se nového naučily ,dodělávání draka, omalovánky a činnosti dle volby dětí

ČTVRTEK- Den šikovných dětí

Ranní činnosti -Co k sobě patří?

Cíl: rozvíjet zrakové vnímání a paměť

Organizace: individuální ve třídě

Metody: slovní monologické-popis, vysvětlení činnosti

Kompetence: k učení, řešení problémů, sociální a personální

Pomůcky: pracovní listy (viz příloha č. 5), tužky, pastelky

Motivace: Dnešní den bude speciální, protože bude v naší třídě probíhat soutěž o nejšikovnější děti. Dostanete bloček s okýnky (soutěžní kartu, viz příloha č. 8), do kterých vám bude paní učitelka dávat razítka za každý splněný úkol. Nejšikovnější bude ten, kdo získá nejvíce razítek. Před obědem vyhlásíme výsledky.

Popis: Každé dítě dostane svou kartičku s okýnkou. Děti mají za úkol přiřadit k sobě vždy 2 obrázky a spojit je čarou a vybarvit. (př. mravenec -mraveniště, pavouk-pavučina, strom-list,košík-jablíčka,děti- drak) Po splnění dostávají razítka.

Pohybová činnost - stanoviště -v herně vytvořím 3 stanoviště, kde budou děti provádět dané úkony. Po splnění by měly získat 3 razítka.

1. Stanoviště- kutálení míče po lavičce, zprvu obouruč, pak zkouší levou i pravou rukou
2. Stanoviště- děti si vyzkouší trefování do ohraničeného prostoru, procvičení hodů
3. Stanoviště- hod do dálky, děti se budou snažit hodit, co nejdál za vymezený prostor

Řízená činnost- Na nešiku

Cíl: Zjistit, zda si děti umí poradit s problémem a jak ho vyřeší.

Organizace: individuální u stolečku (1. stoleček-kreslení, 2. skládání papíru, 3. přendávání z jedné misky do druhé). Po splnění děti získají další 3 razítka.

Metody: slovní- monologické- vysvětlení činnosti, názorně demonstrační - ukázka

Kompetence: k učení, činnostní a občanské

Pomůcky: pastelky,papíry,lžice,misky s drobným materiálem např.: cornflakes

Motivace: Děti teď pro vás máme speciální úkol, aby jste neměly úkoly tak jednoduché, připravily jsme pro vás složitější úkol a jsme zvědavé, kdo ho zvládne a dostane další razítka o sbírky.

Popis: „V této zábavné hře záměrně zapojíme tu méně šikovnou ruku, abychom si vyzkoušeli, jak s ní dítě zvládá některé běžné činnosti. Sami na sobě předvedeme a vyzkoušíme, že to není zdaleka tak jednoduché.“ (Hanšpachová, 2010, s. 131) Dáme dítěti papír,pokusí se nakreslit nedominantní rukou několik jednoduchých obrázků. Nejedná se o výtvarnou soutěž, ale o zábavu. Kromě kreslení můžeme dát dítěti poskládat papír, nabírat z misky cornflakes

Vyhlášení výsledků soutěže o nešikovnější děti.

Vycházka- tematická vycházka s poznáváním stromů, vzhled, jejich listy a plody

Odpolední činnosti- komunitní kroužek-hodnocení celého dne, co se dětem líbilo i nelíbilo, co by si chtěly zopakovat,co se nového naučily

PÁTEK –Podzimní strom

Ranní činnosti- Tiskání

Cíl: Rozvíjet u dětí myšlení, představivost a fantazii, komunikační schopnosti, vyvíjet jemnou motoriku.

Organizace: individuální u stolečku

Metody: slovní monologické-popis, vysvětlení činnosti

Kompetence: k učení, komunikativní

Pomůcky: půlky větších brambor, barvy štětce, tvrdý papír ve tvaru listu, nůžky

Motivace: Dnes si ve škole vyrobíme lístečky z papíru a brambor, lístečky si odpoledne nalepíme na ten největší strom, který vystavíme v naší šatně, aby se na něho mohly podívat i rodiče. Můžete jim ukázat, jak jste šikovní.

Popis: Připravím dětem půlky brambor, které budou sloužit jako tiskátka pro barvení tvrdého papíru. Děti při vycházce viděly spoustu barevných stromů a listů. Nyní si sami takový barevný list vyrobí pomocí tiskátek. Můžeme šikovnější děti nechat vystříhnout tvar listu.

Pohybová činnost- Taneční chvílka s Františkem a Fanynkou

Cíl: Procvičit s dětmi tělo zábavnou formou. Rozvíjet vztah mezi dětmi.

Organizace: hromadná v herně

Metody: slovní monologické-popis činnosti, názorně demonstrační-ukázka činnosti

Kompetence: komunikativní, sociální a personální

Pomůcky: cd přehrávač, cd s dětskými písničkami

Motivace: Dobře děti teď poslouchejte, co si pro vás František s Fanynkou připravili, malou dětskou diskotéku.

Popis: Pouštíme dětem různé písničky, na které tancují, buď sami nebo s kamarády. Děti upozorníme na pravidla, že do nikoho nestrkáme, neběháme, nekřičíme...pouze tančíme a můžeme si i zazpívat. Tančí i Fanynka s Františkem.

Řízená činnost- Pavučina

Cíl: Rozvoj myšlení, komunikačních schopností a motoriky.

Organizace: hromadná v herně

Metody: slovní-monologické i dialogické, názorně-demonstrační-ukázka

Kompetence: k učení, komunikativní, k řešení problému

Pomůcky: klubko vlny

Motivace: Už jste děti někdy viděly pavučinu? Na podzim, když začínají padat mlhy, se nám různě v trávě, na stromech ukazují pavučinky. My si zahrajeme na pavoučky a jednu velkou pavučinu si vytvoříme na koberci.

Popis: Utvoříme s dětmi větší kruh na koberci. Patříčně děti motivujeme, aby se soustředily a byly klidné. Všichni mají za úkol říct, co je to podzim nebo co si představí, když se řekne podzim, co vše je s ním spojené. Bude to takové společné povídání, kde se děti mohou dovědět nové věci. Přitom si budeme posílat klubko vlny, vždy ho dostane, ten, kdo bude mluvit. Měla by nám pak vzniknout, krásná velká pavučina.

Pobyt na zahradě - koloběžky

Děti si vyzkouší jízdu na koloběžce. Před zahájením jízdy jsou děti upozorněny na pravidla používání a chování.

Odpolední činnosti- Výroba stromu

Cíl: Zapojit všechny děti do výroby a sblížit je tím, že společně vytvoří jeden strom

Organizace: hromadná u stolečku

Metody: slovní monologické, popis činnosti

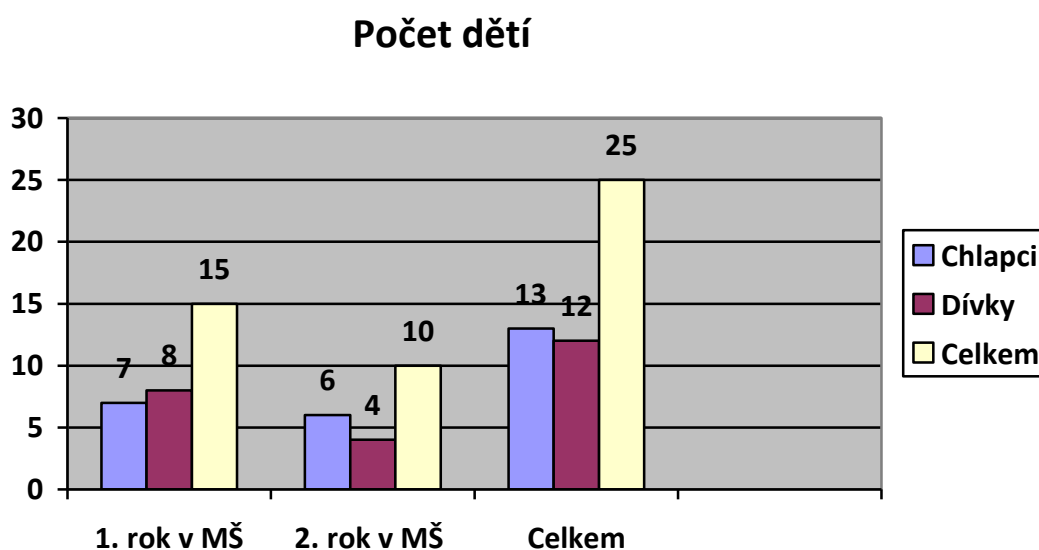
Kompetence: komunikativní, k učení, sociální a personální

Pomůcky: balící papír, barvy, lepicí páska, listy z ranních činností

Popis: Vyrobíme školní podzimní strom, na který si děti vystaví (přilepí) svoje listy. Každý list bude představovat jedno dítě. Děti se mohou po příchodu rodičů pochlubit, co ve „školce“ vytvořily. (viz příloha č. 6)

4 Hodnocení

Mateřská škola, která nám umožnila uskutečnit adaptační program má ve školním roce 2012/2013 třídy plně obsazené. V září nastoupilo 15 nových dětí a 10 jich školu navštěvuje druhým rokem. Z 15 nově přijatých dětí nastoupilo 8 děvčat a 7 chlapců. Jak bude nebo nebude adaptační program plnit svou funkci jsme se rozhodly pozorovat na chování všech 25 dětí.

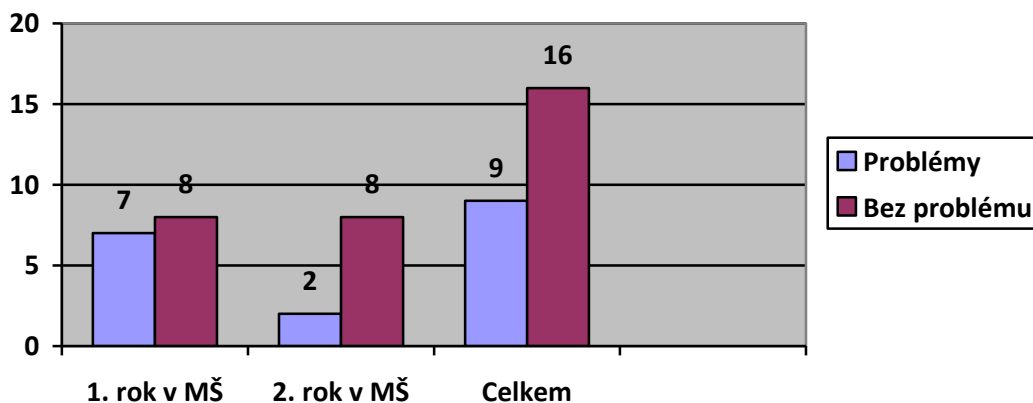
Z předchozího grafu je patrné, že mateřskou školu navštěvuje více dětí 1. rokem, než dětí, které od září nastoupily 2. rokem. Očekávali jsme více adaptačních problémů u dětí nastupujících prvním rokem. Což se nám i potvrdilo (viz graf 1. Týden v mateřské škole). Během průběhu celého týdne jsme se zaměřili na pozorování zvláště dětí „nováčků“ a zvláště dětí chodících do mateřské školy druhým rokem. Některé nově příchozí děti, u kterých se adaptační problémy projevovaly, mateřskou školu navštívily pouze jednou, a to u zápisu. Je možné tedy říci, že na mateřskou školu nebyly zcela dobře připravené svými rodiči, protože své děti neseznámili s prostředím mateřské školy a děti si tak nedokázaly představit, jak bude mateřská škola vypadat. Jiné mateřskou školu znaly od svých starších sourozenců, školu navštívily vícekrát a přesto se i u nich adaptační problémy projeví. Jako ten nejzákladnější problém se podle pozorování jeví neschopnost odloučení se od matky. U některých dětí tyto problémy s odloučením vymizely poté, co je do mateřské školy dovedl otec nebo babička. Zde bychom chtěli zmínit, že je velmi důležité děti hned při příchodu do třídy zaujmout, loučení tak probíhá snadněji. Všechny nově nastupující děti se s loučením vždy vypořádaly

lépe, když se jim dostala dobrá motivace a začaly se tak na něco těšit. Lépe se loučily, pokud věděly, že pro ně máme připravený nějaký nový úkol, který s radostí splnily.

U dvou případů problémové adaptace dětí chodících do mateřské školy druhým rokem se neschopnost odloučení od matky projevovala také, i přesto, že mateřskou školu už dobře znaly, v prvním roce si zvykly na denní režim i na učitelky a personál. U jednoho z dětí šlo pouze o chvilkovou záležitost, která se během pár dní srovnala. U druhého dítěte je tento problém trvalejšího rázu, protože mateřskou školu navštěvuje pouze sporadicky, tudíž si neustále zvyká. Je to typ takzvaného „věčného začátečníka“ (viz kapitola Problémy adaptace a opatření k minimalizaci adaptačních problémů).

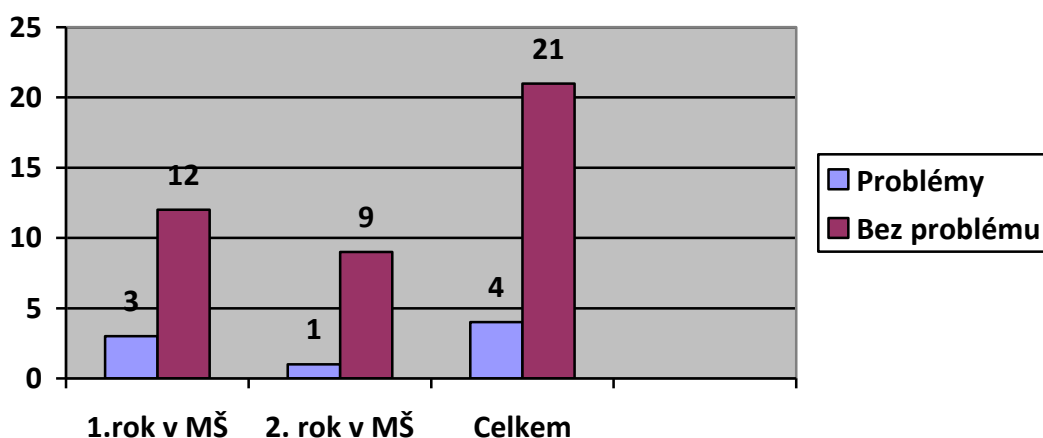
První týden v mateřské škole probíhal poměrně klidným tempem. Všechny učitelky byly připraveny na všemožné „trápení“ dětí. Činnosti, které jsme v tomto týdnu uskutečnili se všem dětem zalíbily a byly ochotné je s chutí plnit. Podle našeho mínění je to především díky kvalitní motivaci, při které nám velkou měrou pomáhaly dvě plyšové hračky, které se dětem velmi líbily. Máme za to, že činnosti během celého týdne dětem pomohly seznámit se s mateřskou školou, jejími prostorami, učitelkami i jinými pracovníci. Děti se dozvěděly denní režim a učily se jej dodržovat. Připravené činnosti dětem umožnily navázat kontakty mezi dětmi navzájem a to jak mezi dětmi nastupujícími prvním rokem, tak mezi dětmi stávajícími a mezi oběma skupinami navzájem. Děti, které mateřskou školu znaly z minulého školního roku se snažily novým dětem pomáhat a upozorňovaly je na to, co se smí a nemůže dělat. Při činnostech jsme se snažili naplňovat vzdělávací cíle, které byly vedle úspěšné adaptace naším záměrem. Ne všechny cíle se nám podařilo naplnit, protože jsme zjistili, že není možné první týden uskutečnit všechny naplánované činnosti. Děti prožívaly spoustu nových chvil a zážitků, které je vyčerpávaly a bylo nutné jim nastavit volnější atmosféru. Nechat je pohrát si mezi sebou nebo samotné. Tím, ale určitě netvrdíme, že příprava programu dne není důležitá. Je důležitá, a to velmi! Dítě musí vidět, že si je učitelka svým jednáním jistá, získává tím určitou autoritu a respekt dětí.

1. týden v mateřské škole

Po třech měsících od nástupu jsme děti pozorovali opět. Pokoušeli jsme se zjistit, jak u nich adaptace probíhá. Zda došlo k nějakému pokroku nebo naopak se adaptační projevy u dětí nelepší nebo dětí s problémy přibýlo. K našemu potěšení si 5 z 9 dětí, které měly první týden adaptační problémy, na mateřskou školu přivyklo a chodily do ní s radostí a chutí. Žádné jiné dítě nepřibýlo.

3. měsíc v mateřské škole

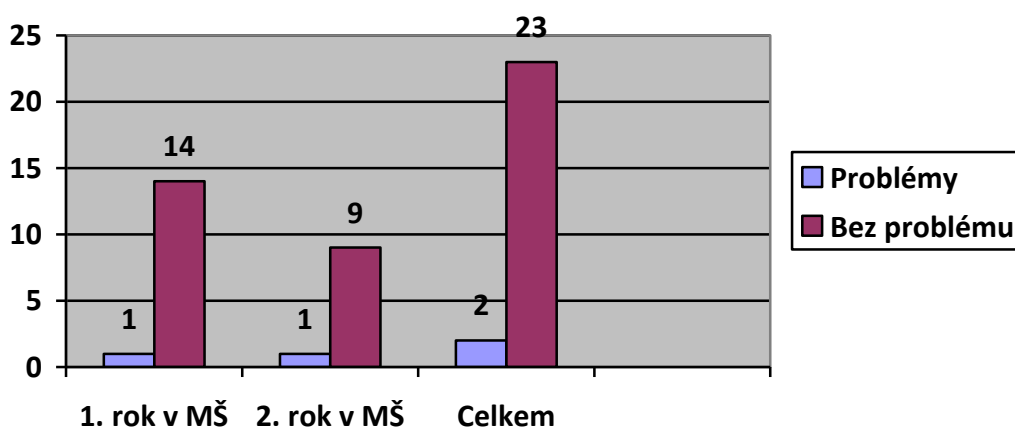

Poslední pozorování probíhalo během 6. měsíce od nástupu do mateřské školy. Očekávali jsme, že budou již všechny děti přivyklé na prostředí, kolektiv, učitelky a na denní režim. Následující graf nám ukazuje, jak si děti přivykly na mateřskou školu po 6. měsících od nástupu. Do mateřské školy chodí 23 dětí bez problémů, pouze u dvou dětí se stále

projevují adaptační problémy. A to u chlapce „věčného začátečníka“. U něho je nutné zmínit, že jeho chování je velmi odlišné od toho, kterým se projevoval první týden. Je na něm vidět značný pokrok v komunikaci, jak s dětmi, tak s učitelkami. Ovšem školu navštěvuje stále pouze 1 týden v měsíci, proto jeho adaptace probíhá delší dobu, než u ostatních dětí. Druhým nezadaptovaným dítětem je také chlapec, jenž školu navštěvuje prvním rokem. U něho se objevuje separační úzkost. Vzhledem k tomu, že jeho matka je učitelkou v té stejné mateřské škole, kterou navštěvuje, chodí každý týden podle toho jakou má maminka službu. Pokud jej zaveze do mateřské školy dřív, než nastupuje do práce, chlapec neustále pláče, že chce jít za maminkou. Jsou to dva zcela odlišné případy nezadaptovaných dětí, ale přece jen mají něco společného. Jejich rodiče si zřejmě neuvědomují nebo jsou neseznámeni s tím, jak důležitá adaptace pro dítě je. Co vše může dobrá adaptace znamenat v jeho psychickém vývoji. Jaké důsledky po psychické stránce může mít špatná adaptace. Tyto děti jsou věčně ve stresu, jestli budou muset jít opět do mateřské školy nebo zda je tam maminka nechá a odjede.

Z rozhovoru s dětmi jsme došli k závěru, že adaptační týden v mateřské škole si děti pamatují. Připomněli jsme jim plyšové hračky Františka a Fanyнку, děti si i po půl roce okamžitě vzpomněly jak na hračky, tak i na některé z činností, které jsme první týden společně prováděli. Z chování a nadšení dětí bylo patrné, jak jsou rády, že Františka Fanyнку opět vidí a můžou si s nimi pohrát. Z tohoto chování nám plyne závěr, že adaptační týden měl na děti kladný vliv a přinesl jim pocity radosti, štěstí a hezké vzpomínky.

6. měsíc v mateřské škole

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo vytvořit adaptační program pro děti ve věku od 3 do 4,5 let. Tento cíl se nám podařilo splnit a aplikovat na dětech v mateřské škole. V našem adaptačním programu se nachází spousta činností, které jsou přesně popsány s organizací, metodami, kompetencemi, pomůckami a motivací. Nesmí chybět konkrétní cíle, které bylo potřeba v daných činnostech splnit. Díky jasně daným cílům jsme mohli po uskutečnění adaptačního programu provést hodnocení jednotlivých činností, ze kterých nám později vycházelo hodnocení celého programu. Hodnotili jsme také vliv programu na chování dětí během prvního týdne, ale také dále v průběhu školního roku a to po třech měsících a po půl roce. Toto hodnocení se objevuje v empirické části práce.

Cílem teoretické části bylo popsat adaptaci, obecné principy adaptace, její podstatu, význam a její vliv a také ukončení adaptace. Dále jsme se v teoretické části zabývali přípravou dítěte pro vstup do mateřské školy jak rodiči, tak mateřskou školou. Snažili jsme se seznámit s procesem adaptace a chtěli jsme poukázat na problémy a opatření v adaptačním procesu.

Cílem praktické části práce bylo vytvořit vlastní adaptační program. Pomocí tohoto programu jsme se snažili děti, co největší mírou zaujmout a zabavit po celou dobu pobytu v mateřské škole. Cílem této části práce bylo, dát dětem pocit jistoty a bezpečí, ukázat jim, že se v mateřské škole budou mít dobře a nemusí mít obavy z nového prostředí.

Z pozorování dětí nám vyplynulo mnoho závěrů. Především ten, který se týká úspěšné adaptace, ta je životě dítěte velmi důležitá. Každá mateřská škola by měla dbát na spolupráci s rodiči, to nejen dětí navštěvujících mateřskou školu, ale také s rodiči a rodinami, které se teprve chystají dát dítě do mateřské školy. Umožnit jim mateřskou školu, alespoň dvakrát do měsíce s dítětem navštívit a podívat se, jak probíhají například hry ve třídě. Považujeme za velmi důležité dítě předem s mateřskou školou seznámit a rodičům doporučujeme dítě před nástupem připravovat (viz Návod jak dítě správně připravit). Empatický přístup a jiné předpoklady, které by měla učitelka v mateřské škole mít už není třeba zmiňovat.

Práce s dětmi je posláním, kterého by si měly vážit nejen učitelky, ale také rodiče a vůbec celá společnost...

Seznam použité literatury a pramenů

- BACUS-LINDROTH, Anne. *Vaše dítě ve věku od 1 do 3 let*. Vyd. 2. Překlad Lucie Hučínová. Praha: Portál, 2009, 172 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 978-80-7367-564-6.
- DAŘÍLEK, Pavel a Pavel KUSÁK. *Pedagogická psychologie*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998, 2 sv. (234, 150 s.). ISBN 80-706-7837-2.
- DUNOVSKÝ, J. a kol. *Sociální pediatrie, vybrané kapitoly*, Praha: Garda, 1999, ISBN 80-7169-254-9
- GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999, 594 s. ISBN 80-7203-124-4.
- HANŠPACHOVÁ, Jana. *Veselé hry s malými dětmi: [náhledy k rozvoji smyslu pro humor dětí od 2 let]*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2010, 164 s. Nápady - hry - tvořivost. ISBN 978-80-7367-733-6.
- HOROVÁ, Ladislava. *Ve školce je bezva*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 132 s. ISBN 978-80-7367-694-0.
- JANDOUREK, Jan. *Úvod do sociologie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 231 s. ISBN 80-717-8749-3.
- MERTON, R. K.: *Studie ze sociologické teorie*. Praha 2000.
- NIESEL, Renate a Wilfried GRIEBEL. *Poprvé v mateřské škole*. Vyd. 1. Překlad Dana Lisá. Praha: Portál, 2005, 100 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-717-8989-5.
- NOVÝ, Ivan, SURYNEK, Alois a kolektiv, *Sociologie pro ekonomy a manažery, 2.*, přepracované a rozšířené vydání, Grada Publishing, a.s., 2006. 287 s. ISBN 80-247-1705-0.
- OPRAVILOVÁ, Eva a Vladimíra GEBHARTOVÁ. *Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory středních, vyšších a vysokých škol*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2011, 493 s. Kurikulum předškolní výchovy. ISBN 978-80-7367-703_9.
- ŘEZÁČ, Jaroslav. *Sociální psychologie*. Brno: Paido, 1998, 268 p. ISBN 80-859-3148-6.
- SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcově vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha, 2004.
- ŠMELOVÁ, Eva. *Ohlédnutí do historie předškolní výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, 75 s. Texty k distančnímu vzdělávání v rámci kombinovaného studia. ISBN 978-80-244-2238-1.
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In *Sbírka zákonů*. Česká republika. 2008, 103.

Internetové zdroje

BEČKOVÁ, Ivana. Jak si připravit projekt adaptace dítěte v MŠ. In: *Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2008 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/k/p/1986/jak-si-pripravit-projekt-adaptace-ditete-v-ms.html/>

GRUNCLOVÁ, Yvona. Adaptační program mateřské školy Štěrboholy. In: [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: http://www.zssterboholy.cz/files/ms_in/adaptacni_program.pdf

TĚTHALOVÁ, Marie. Každý začátek je těžký. In: *Informatorium: Časopis plný nápadů pro mateřské školy a školní družiny* [online]. Portál, 2006 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=10002>

Seznam příloh

Příloha č. 1.....	Zdravotní cviky
Příloha č. 2.....	Pracovní list- omalovánky
Příloha č. 3.....	Pracovní list- „domalovánky“
Příloha č. 4.....	Krásní motýli
Příloha č. 5.....	Pracovní list- Co k sobě patří?
Příloha č. 6.....	Výroba stromu
Příloha č. 7.....	Draci
Příloha č. 8.....	Soutěžní karta

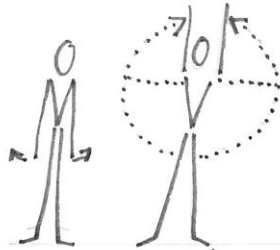
Příloha č. 1

Z.P. STOJ ROZKROČNÝ, RUCE VBOC.
OTÁČET HLAVU STŘÍDAVĚ VLEVO A VPRAVO.

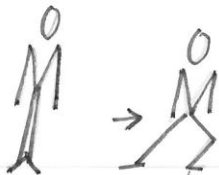
Z.P. STOJ ROZKROČNÝ, SKRČIT UPŘÍŽMO, RUCE VTAČ.
TAHNOUT LOUKY VZAD

Z.P. STOJ ROZKROČNÝ, RUCE PŘÍPRAŽMO
Z PŘÍPRAŽENÍ UPŘÍŽNĚM VEPŘÍŽIT

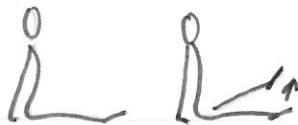
Z.P. ŠIROKÝ STOJ ROZKROČNÝ, VEPŘÍŽIT.
HLUBOKÝ OHNUTÝ PŘEDLOK STŘÍDAVĚ
LEVOU A PRAVOU.

Z.P. STOJ SPATNÝ, RUCE PŘÍPRAŽMO.
STŘÍDAVĚ VÝPŘÍŽIT LEVOU A PRAVOU STRANOU
DO PODPĚRY ČINOSNĚHO PRAVOU A LEVOU.

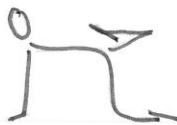
Z.P. STOJ ROZKROČNÝ
HLUBOKÝ OHNUTÝ PŘEDLOK, UCHOPIT KOTNÍKY,
PŘITÁHNOUT TRUP OPRAKOVANĚ VLEVO A VPRAVO.

Z.P. VZPOR SEDMO
STŘÍDAVĚ PŘEDLOK VZMŮRU LEVOU A PRAVOU.

Z.P. SED PŘÍPRAŽNÝ, SKRČMO, POKRČIT UPŘÍŽMO,
PŘEDLOK VZMŮRU.
ZVOLENA OTÁČET TRUP OPRAKOVANĚ VLEVO A VPRAVO.

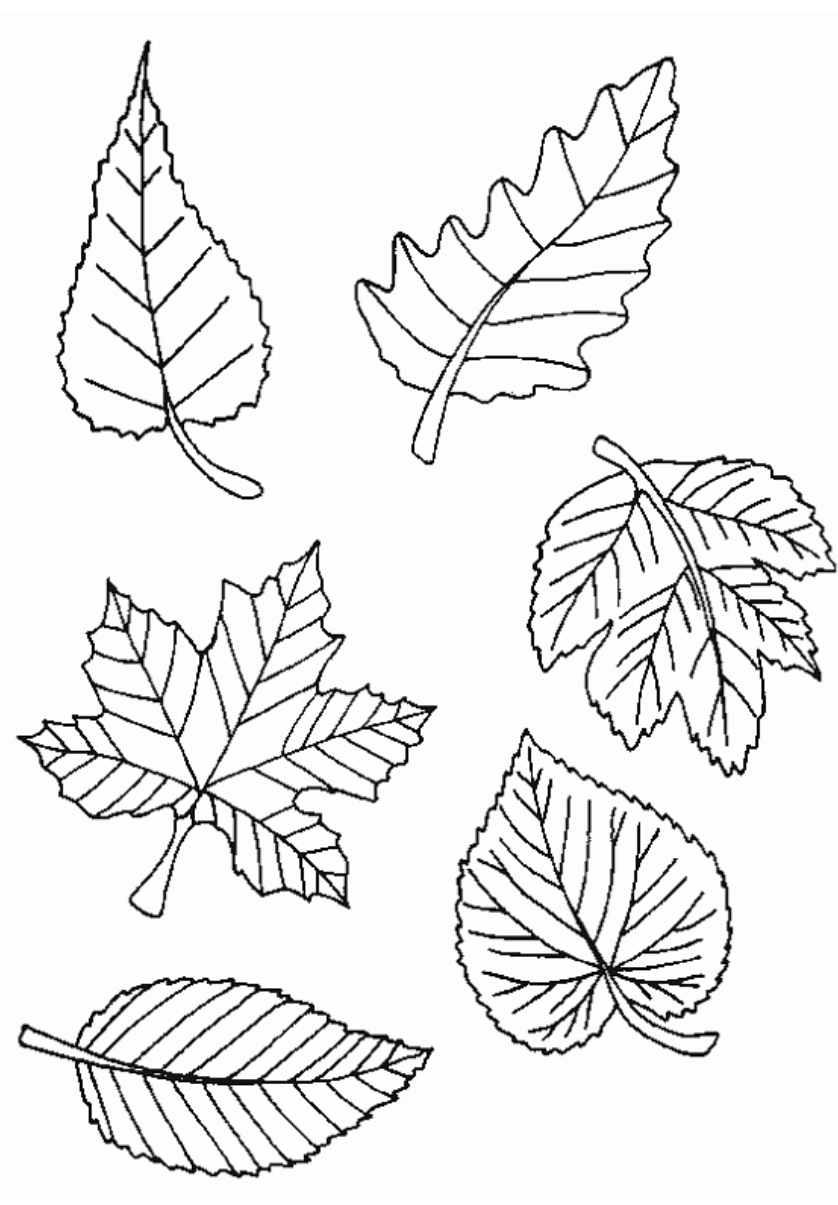

Z.P. VZPOR KLEČMO
STŘÍDAVĚ SKRČIT ZANOSNĚ PRAVOU A LEVOU.

Z.P. STOJ
BĚH NA MÍSTĚ.

Příloha č. 3 <http://www.omalovankyonline.cz/category/rocní-období/>

PŘÍLOHA Č. 4

Krásní motýli

František Nepil

„Na světě je krás k nespočítání, ale nejkrásnější ze všeho jsme my,“ říká jí motýli. „Máme úplně stejné barvy jako květiny a navíc i létáme. Kytky jsou takové buchy: kam je ráno postavíte, tam je večer najdete. To my, bělásci, žlutásci nebo modrásci toho za den obrazíme, že by tomu nikdo nevěřil!“

V tom tedy nejsou daleko od pravdy, až na to, že od květin je náhodou moc hezké, že nejsou takové přelétavé. Co z toho, kdyby člověk dostal k svátku kytici kopretin a ta by se pak zvedla a uletěla na palouk! ...

Motýl opravdu chvíli neposedí. Když přiletí na květ, pořád se točí a pořád zavírá a rozvírá křídla. Jako by jimi dýchal. „Sed klidně a nevrť se,“ napomínám ho. Ale to je jako by hrách na stěnu házel. Motýl prostě už jiný nebude.

Na motýlech jsou nejkrásnější jejich křídla. To dobře vědí babočky, perleťovci, stužkonosky, vřetenušky, otakárci i jasoni. Proto nenechají nikoho vynadívat se ně dosyta. Buď křídla zavřou, nebo zase uletí a je po všem.

Křídla mají krásná, protože hrají všemi barvami světa. Zdobí je i skvrny, kroužky, tečkování, paví oka, stužky, kostky, čárkování i vinkování, a také ostruhy, špice či vykrajování...

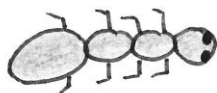
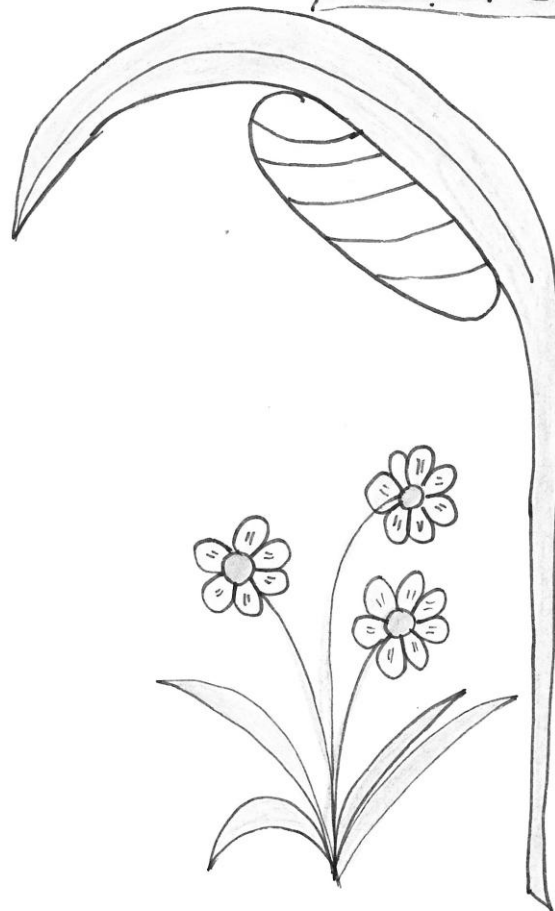
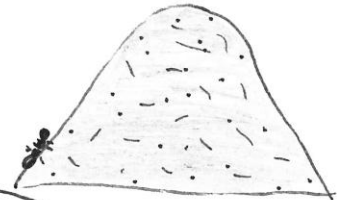
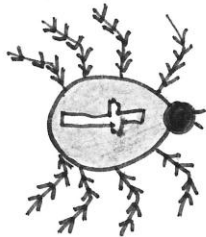
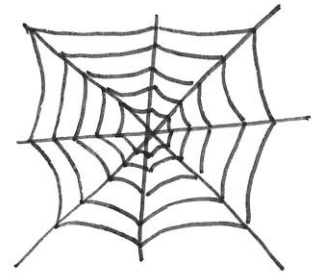
V jednom mají motýli velkou smůlu. Všechny děti jsou roztomilé a k zulbání kořata, housata, kuřata, kůzlata i ježčata. A dokonce i pupata budí v každém něhu. Ale motýlí děti ne. Děti přástevníčků, obalečů, lišajů a martináčů se nelíbí nikomu. Kdo je vidí, říká jen brr.

Motýlí děti jsou totiž housenky. A ty jsou všelijak štětinaté, srstnaté, strniskaté, nebo naopak ošklivě lysé a podobají se traktorovému pásu. Na zadečku mají různé hroty, růžky, trny nebo palce a roní nejružnější páchnoucí fuj-omáčky.

Motýlům to ani nepřijde, jim se zdá být dětátko porostlé štětinami pupabem všech puvabů. Mají však štěstí, že to těm dětičkám nežůstane. Že se později zakuklí a že se z kukul vylíhnou ty třepotavé drahokamy a létající šperky...

(Kolík je na světě krás; kráceno: k obrázkům Karla Svobinského)

Příloha č. 5

Příloha č.6

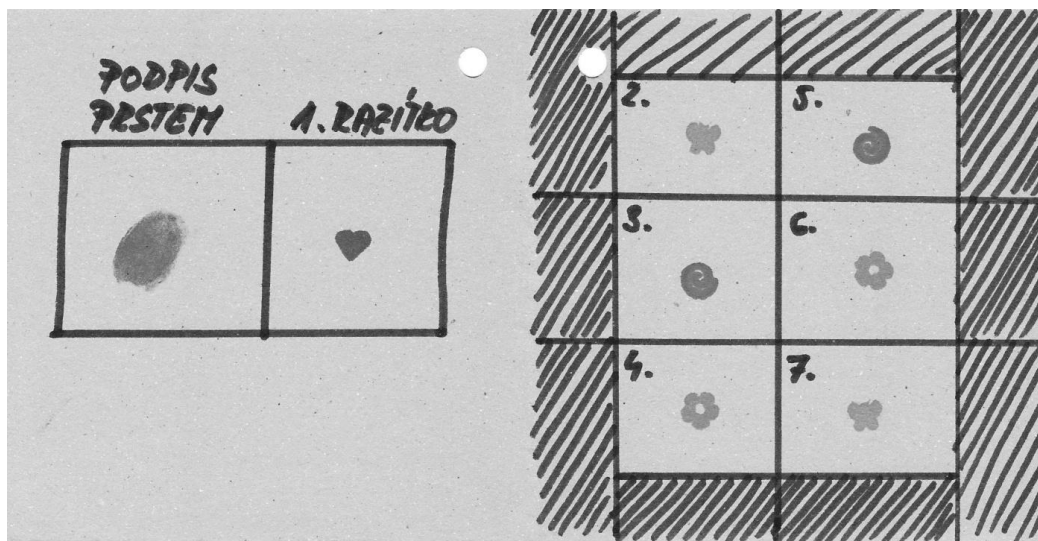

Příloha č. 7

Příloha č. 8

Anotace

Jméno a příjmení:	Jana Dokoupilová
Katedra:	Primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	PhDr. Jitka Petrová, Ph. D.
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Adaptační týden v mateřské škole
Název v angličtině:	Adaptation week in the nursery school
Anotace práce:	Teoretická část práce pojednává obecně o adaptaci, adaptačních problémech, které se objevují u dětí předškolního věku. Snaží se rodičům i učitelkám přiblížit tyto problémy a poradit při jejich minimalizaci. Praktická část směřuje k vlastní tvorbě adaptačního programu . Snaží se ukázat kolegyním, jak by mohl adaptační program probíhat.
Klíčová slova:	Adaptace, problémy adaptace, rodiče a adaptace, škola a adaptace, připravenost dítěte, příprava rodičů, příprava mateřské školy
Anotace v angličtině:	Theoretical part of the thesis concerns general aspects of adaptation, adaption problems of preschool children. It efforts to describe the problems to parents and teachers, and give them an advice on minimizing it. Practical part is oriented to creating the adaptation plan itself. Aims to show the colleagues example of the adaption week course.
Klíčová slova angličtině:	Adaptation, adaptation problems, parents and adaptation, school and adaptation, child readiness, parents preparation, school preparation
Rozsah práce:	44 stran
Jazyk práce:	čeština